

Sociálne nakupovanie

Príručka o zohľadňovaní
sociálneho hľadiska
pri verejnom obstarávaní

Sociálna Európa

Európska komisia

Táto publikácia je objednaná v rámci Programu Európskej únie pre zamestnanosť a sociálnu solidaritu (2007 – 2013). Tento program riadi generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti. Program je určený na finančnú podporu vykonávania cieľov Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnych záležitostí, ako je stanovené v sociálnej agende, čím prispieva k splneniu cieľov stratégie EURÓPA 2020 v uvedených oblastiach.

Sedemročný program sa zameriava na všetky zúčastnené strany, ktoré môžu pomôcť pri formovaní rozvoja primeraných a účinných právnych predpisov a politík v oblasti zamestnanosti a sociálnych záležitostí v celej EÚ-27, v krajinách EZVO-EHP, v kandidátskych krajinách EÚ a krajinách, ktoré sa usilujú stať sa kandidátskymi krajinami EÚ.

Poslaním programu PROGRESS je posilniť príspevok EÚ, pokiaľ ide o podporu záväzkov a úsilia členských štátov pri vytváraní vyššieho počtu a kvalitnejších pracovných miest, ako aj vytvoriť súdržnejšiu spoločnosť. V tomto ohľade je PROGRESS prínosom pri:

- poskytovaní analýz a politického poradenstva v oblastiach politík, ktoré pokrýva program PROGRESS,
- monitorovaní a podávaní správ o vykonávaní právnych predpisov a politík EÚ v oblastiach politík, ktoré pokrýva program PROGRESS,
- podporovaní šírenia politík, vzájomného učenia a poskytovania pomoci medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o ciele a priority EÚ, ako aj
- ďalšom šírení stanovísk zúčastnených strán a spoločnosti ako celku.

Viac informácií nájdete na webovej stránke:
<http://ec.europa.eu/progress>

Sociálne nakupovanie

Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní

Európska komisia

Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti

Oddelenie D.2

Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh a služby

Oddelenie C.3

Rukopis dokončený v októbri 2010

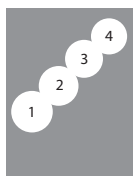
Dokument vypracovaný na základe oznámenia SEK(2010) 1258, konečné znenie. Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v jej mene nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Dôležitý oznam

Hoci boli informácie uvedené v tejto príručke starostlivo skontrolované, Európska komisia nepreberá žiadnu zodpovednosť vo vzťahu ku konkrétnym prípadom spomenutým v príručke.

Táto príručka je indikatívnym pracovným dokumentom útvarov Komisie a v žiadnom prípade Komisiu nezaväzuje. Takisto podlieha vývoju postupov Komisie a precedentného práva Európskeho súdneho dvora.

© Fotografia na obálke

- 1: 123RF
- 2: Getty Images
- 3: 123RF
- 4: 123RF

Pre akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií, na ktoré sa nevzťahujú autorské práva Európskej únie, je potrebné získať povolenie priamo od držiteľa/držiteľov autorských práv.

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii

Bezplatné telefónne číslo (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektorí prevádzkovatelia mobilných sietí neumožňujú prístup k číslam 00800 alebo tieto hovory spoľatňujú.

Viac doplňujúcich informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete.

Sú dostupné cez server Európa (<http://europa.eu>).

Katalogizačné údaje a abstrakt nájdete na konci tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2011

ISBN 978-92-79-18401-7

doi:10.2767/18598

© Európska únia, 2011

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

Printed in Belgium

VYTLAČENÉ NA PAPIERI BIELENOM BEZ POUŽITIA ELEMENTÁRNEHO CHLÓRU (ECF)

Obsah

Úvod	5
I. Sociálne nakupovanie: hlavné otázky	7
1. Sociálne zodpovedné verejné obstarávanie (SZVO): definícia	7
2. Potenciálne výhody SZVO	9
2.1. Pomoc pri dodržiavaní sociálnych a pracovných predpisov vrátane súvisiacich vnútroštátnych a medzinárodných záväzkov alebo programov	9
2.2. Stimulácia sociálne uvedomelých trhov	9
2.3. Predvedenie riadenia, ktoré je vnímavé k sociálnym otázkam	10
2.4. Stimulácia integrácie	10
2.5. Zabezpečenie účinnejších verejných výdavkov	10
3. SZVO a sociálny model EÚ	10
4. Právny prístup a iniciatívy v EÚ týkajúce sa SZVO	11
4.1. Rozvoj sociálneho rozmeru v iniciatívach a právnych predpisoch EÚ	11
4.2. Právny prístup a iniciatívy v EÚ týkajúce sa SZVO	11
4.3. Sociálne služby všeobecného hospodárskeho záujmu	12
4.4. Malé a stredné podniky	12
II. Organizačná stratégia sociálneho nakupovania	15
1. Stanovenie cieľov sociálne zodpovedného verejného obstarávania	15
2. Zabezpečenie politického angažovania na vysokej úrovni a vedenia pre SZVO	15
3. Meranie rizík a uprednostňovanie kategórií organizačných výdavkov s cieľom zlepšiť sociálne výsledky	16
4. Zvyšovanie informovanosti o SZVO a zapojenie kľúčových zainteresovaných strán	18
5. Implementácia stratégie SZVO	19
6. Odhadovanie účinnej implementácie	19
7. Prehľad procesu obstarávania	19
7.1. Dôležitosť právnej pomoci	20
7.2. Príprava procesu obstarávania	20
8. Štádiá procesu obstarávania a prístupy k SZVO	20
III. Identifikovanie potrieb a plánovanie obstarávania	23
1. Dôležitosť zhodnotenia skutočných potrieb	23
2. Vymedzenie predmetu	23
3. Zdokonalenie prístupu k možnostiam obstarávania	25
3.1. Zlepšenie prístupu k možnostiam obstarávania	25
3.2. Rezervy pre chránené dielne	27

IV. Zákazka	29
A. Vymedzenie požiadaviek zákazky	29
1. Vytváranie technickej špecifikácie	29
2. Používanie špecifikácie založenej na plnení a funkčnej špecifikácie	30
3. Používanie obmien	30
4. Sociálne označenia a dôsledky pre etické obchodovanie	31
5. Zohľadnenie sociálnych problémov vo výrobných metódach a procesoch	33
6. Zdravotné postihnutie a technická špecifikácia	33
B. Výber dodávateľov, poskytovateľov služieb a zmluvných strán	35
1. Kritérium vylúčenia	35
2. Technická spôsobilosť	35
C. Zadávanie zákazky	37
1. Všeobecné predpisy pre vytváranie kritéria zadávania zákazky a pre zadávanie zákaziek	37
1.1. Podmienky platné pre kritérium zadávania zákazky pri hodnotení zadávacieho konania	38
1.2. „Dodatočné kritérium“	40
2. Zaoberanie sa „nezvyčajne nízkymi ponukami“	41
3. Informovanie neúspešných uchádzačov	42
D. Plnenie zákazky	43
1. Predpisy o doložkách plnenia zákazky	43
2. Príklady sociálneho hľadiska, ktoré možno zahrnúť do doložiek plnenia zákazky	44
3. Dodržiavanie vnútroštátneho právneho rámca zamestnávania	46
4. Riadenie reťazca dodávok	47
5. Riadenie zákazky a monitorovanie dodržiavania predpisov	48

Úvod

Cieľom sociálne zodpovedného verejného obstarávania (SZVO) je slúžiť ako príklad a ovplyvňovať trh. Podporou SZVO môžu verejné orgány skutočne podnecovať spoločnosti do rozvoja sociálne zodpovedného riadenia. Rozumným nakupovaním môžu verejné orgány podporovať pracovné príležitosti, dôstojnú prácu, sociálne začleňovanie, dostupnosť, návrh pre všetkých, etické obchodovanie a snažiť sa dosiahnuť väčšiu zhodu so sociálnymi normami. Vplyv na niektoré produkty, práce a služby môže byť obzvlášť významný, pretože verejní nákupcovia ovládajú veľký podiel trhu (napríklad v stavebníctve, obchodných službách, informačných technológiách atď.) Vo všeobecnosti verejné orgány predstavujú hlavných spotrebiteľov v Európe, pretože mniajú 17% hrubého domáceho produktu EÚ (suma zodpovedajúca polovici HDP Nemecka). Používaním svojej kúpnej sily pri výbere tovarov a služieb, ktoré takisto vykazujú dobré sociálne výsledky, preto môžu významne prispieť k udržateľnému rozvoju.

Právny základ verejného obstarávania v Európskej únii predstavujú smernice 2004/17/ES¹ a 2004/18/ES² („smernice o obstarávaní“)³, ktoré ponúkajú oblasť uplatnenia sociálneho hľadiska pod podmienkou, že súvisí predovšetkým s predmetom zákazky⁴ a že je primerané jej požiadavkám, pokiaľ ide o zásady najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou a rovnakého prístupu pre všetkých dodávateľov EÚ.

Tento predmet roky rozvíjalo precedentné právo Súdneho dvora Európskej únie (**SDEU**), oznámenie Európskej komisie z roku 2001⁵ a výskum rozmanitosti a rovnosti pri verejnom obstarávaní uverejnený Komisiou v roku 2003 (http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/public/arc_en.htm#Leaflets).

Cieľom tejto príručky je (a) zvýšiť informovanosť obstarávateľov o potenciálnych výhodách SZVO a (b) praktickým spôsobom vysvetliť možnosti ponúkané verejným orgánom v rámci existujúceho právneho rámca EÚ, ako pri verejnom obstarávaní zohľadňovať sociálne hľadisko, teda ako venovať pozornosť nielen cene, ale aj najvýhodnejšiemu pomeru medzi kvalitou a cenou. Pri vytváraní tejto príručky sa Komisia v značnej miere radila s verejnými orgánmi členských štátov a mnohými inými zainteresovanými stranami.

Táto príručka bola napísaná predovšetkým pre verejné orgány, ale takisto s nádejou, že inšpiruje aj nákupcov v súkromnom sektore.

Z praktických dôvodov rozoberá táto príručka proces obstarávania krok za krokom.

¹ Smernica 2004/17/ES Európskeho parlamentu a Rady z 31. marca 2004, ktorá koordinuje postupy obstarávania subjektov činných v sektoroch vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb (ďalej „**Smernica 2004/17/ES**“).

² Smernica 2004/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 31. marca 2004 o koordinácii postupov pri zadávaní verejných zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, dodanie tovaru a poskytnutie služby (ďalej „**Smernica 2004/18/ES**“).

³ Smernice o obstarávaní sú založené na zásadách Zmluvy a „obzvlášť na zásade voľného pohybu tovarov, zásade slobody usadiť sa a zásade slobody poskytovať služby a zásadách z nich vyplývajúcich, ako je zásada rovnakého zaobchádzania, zásada nediskriminácie, zásada vzájomného uznávania, zásada proporcionality a zásada transparentnosti“. Ustanovenia smerníc o obstarávaní sa vykladajú v súlade s predpismi a zásadami uvedenými vyššie a ďalšími predpismi Zmluvy (pozrite odôvodnenie 2 smernice 2004/18/ES a odôvodnenie 9 smernice 2004/17/ES).

⁴ Alebo alternatívne s plnením zákazky v prípadoch, keď je sociálne hľadisko zahrnuté v doložkách plnenia zákazky.

⁵ KOM(2001) 566 o práve EÚ vzťahujúcom sa na verejné obstarávanie a možnosti zaradenia sociálneho hľadiska do verejného obstarávania.

I. Sociálne nakupovanie: hlavné otázky

1. Sociálne zodpovedné verejné obstarávanie (SZVO): definícia

1.1 „SZVO“ predstavuje operácie obstarávania, ktoré zohľadňujú jedno alebo viac sociálnych hľadísk: pracovné príležitosti, dôstojná práca, dodržiavanie sociálnych a pracovných práv, sociálne začleňovanie (vrátane osôb so zdravotným postihnutím), rovnaké príležitosti, zjednodušenie prístupu, návrh pre všetkých, zohľadňovanie kritéria udržateľnosti vrátane problematiky etického obchodovania⁶ a širšie dobrovoľné dodržiavanie sociálnej zodpovednosti firiem (SZF), pričom sa dodržiavajú princípy ukotvené v Zmluve o Európskej únii (ZEÚ) a v smerniciach o obstarávaní. SZVO môže predstavovať vplyvný nástroj na zlepšenie udržateľného rozvoja, ako aj na dosiahnutie sociálnych cieľov EÚ (a členských štátov). SZVO sa týka širokého spektra sociálnych hľadísk, ktoré môžu verejné orgány zohľadniť vo vhodnom štádiu procesu obstarávania. V prípade integrovaných prístupov k udržateľnosti pri verejnom obstarávaní možno sociálne hľadiská kombinovať s ekologickými hľadiskami.⁷

1.2 Na podporu svojej sociálnej politiky majú obstarávatelia k dispozícii množstvo spôsobov zohľadnenia sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní. Nižšie je uvedený **neúplný zoznam príkladov** sociálnych hľadísk, ktoré sú potenciálne relevantné pri verejnom obstarávaní **za predpokladu dodržiavania smerníc o obstarávaní a základných zásad ZEÚ. Mnoho sociálnych hľadísk však v závislosti od ich podstaty možno začleniť len v určitom štádiu procesu obstarávania**⁸. Obstarávatelia by

navyše mali v jednotlivých prípadoch rozhodnúť, ktoré sociálne hľadiská sú pre ich obstarávanie relevantné v závislosti od predmetu zákazky a cieľov. Pre obstarávanie môžu byť relevantné nasledujúce sociálne hľadiská:

- Podpora „pracovných príležitostí“, napríklad:
 - podpora zamestnanosti mladých ľudí;
 - podpora vyváženého zastúpenia mužov a žien⁹ (napríklad rovnováha medzi prácou a súkromným životom, boj proti segregácii v sektoroch a povolaniach atď.);
 - podpora pracovných príležitostí pre dlhodobozamestnané osoby a starších pracovníkov;
 - politika rozmanitosti a pracovné príležitosti pre osoby zo znevýhodnených skupín (napríklad migrujúci pracovníci, etnické menšiny, náboženské menšiny, osoby s nízkym dosiahnutým vzdelaním atď.);
 - podpora pracovných príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím aj prostredníctvom začleňujúceho a dostupného pracovného prostredia.
- Podpora „dôstojnej práce“¹⁰:

Tento univerzálne uznávaný pojem je založený na presvedčení, že ľudia majú právo na produktívne zamestnanie v slobodných, rovných a bezpečných podmienkach rešpektujúcich ľudskú dôstojnosť. Program dôstojnej práce pozostáva zo štyroch rovnako dôležitých a vzájomne závislých položiek: právo na produktívnu a slobodne vybranú prácu, základné zásady a práva na pracovisku, zamestnanie zabezpečujúce dôstojný príjem a sociálnu

⁶ Podrobnejšie informácie nájdete v sekcii 4 kapitoly IV („Sociálne označenia a ich dôsledky pre etické obchodovanie“).

⁷ Pokiaľ ide o ekologické hľadisko pri verejnom obstarávaní, pozrite si oznámenie Komisie KOM(2008) 400/2 „Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie“ (http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/com_2008_400.pdf) a dokument služieb komisie „Zelené nakupovanie – príručka environmentálneho verejného obstarávania“ (http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_sk.pdf) Príručka pre ekologické verejné obstarávanie však bola uverejnená v roku 2004 a neberie do úvahy vývoj práva EÚ po tomto roku.

⁸ Vo všeobecnosti je napríklad vhodnejšie do doložiek plnenia zákazky zahrnúť sociálne hľadisko týkajúce sa pracovných podmienok, pretože sa v zmysle smerníc o obstarávaní obyčajne neposudzuje ako technická špecifikácia alebo výberové kritérium. Na druhej strane je vo všeobecnosti vhodnejšie do technickej špecifikácie zahrnúť hľadisko zjednodušenia prístupu.

⁹ Koncepcia rovnováhy žien a mužov zahŕňa nielen nedostatočné zastúpenie žien v určitých sektoroch, ale aj nedostatočné zastúpenie mužov vo „feminizovaných“ sektoroch, ako je napríklad starostlivosť o deti alebo vzdelávanie na základných školách.

¹⁰ Európska komisia, KOM(2006) 249 z 24. mája 2006, str. 2: „Takáto kombinácia hospodárskej konkurencieschopnosti a sociálnej spravodlivosti je stredobodom európskeho modelu rozvoja. Aktívna propagácia dôstojnej práce je neoddeliteľnou súčasťou Európskeho sociálneho programu, ako aj úsilia EÚ propagovať svoje hodnoty a deliť sa o svoje skúsenosti a model integrovaného hospodárskeho a sociálneho rozvoja.“ Pozrite si aj obnovený záväzok voči programu týkajúceho sa dôstojnej práce v pracovnom dokumente útvarov Komisie „Správa o účasti EÚ na podporovaní dôstojnej práce vo svete“, SEK(2008) 2184 na základe KOM(2008) 412 v konečnom znení.

ochranu a sociálny dialóg. Rovnosť pohlaví a nediskriminácia sa v programe dôstojnej práce považujú za prierezové otázky. V kontexte SZVO hrá dôležitú úlohu množstvo otázok, napríklad:

- dodržiavanie základných pracovných noriem¹¹;
 - dôstojná mzda;
 - zdravie a bezpečnosť v zamestnaní;
 - sociálny dialóg;
 - prístup k školeniam;
 - rovnosť pohlaví a nediskriminácia;
 - prístup k základnej sociálnej ochrane.
- Podpora dodržiavania „sociálnych a pracovných práv“, napríklad:
 - dodržiavanie vnútroštátnych zákonov a kolektívnych dohôd, ktoré sú v súlade s právom EÚ;
 - dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vrátane zásady rovnakej mzdy za prácu rovnakej hodnoty a podpora rovnosti pohlaví;
- dodržiavanie zákonov o zdraví a bezpečnosti v zamestnaní;
 - boj proti diskriminácii na akomkoľvek základe (vek, zdravotné postihnutie, rasa, náboženské vyznanie a viera, sexuálna orientácia atď.) a vytváranie rovnakých príležitostí.
- Podpora „sociálneho začleňovania“ a podpora sociálno-hospodárskych organizácií, napríklad:
 - rovnaký prístup k možnostiam obstarávania pre firmy vlastnené osobami alebo zamestnávajúce osoby z etnických alebo menšinových skupín – napríklad družstvá, sociálne podniky a neziskové organizácie;
 - podpora zamestnania osôb so zdravotným postihnutím aj na otvorenom pracovnom trhu.

¹¹ Kľúčové pracovné normy Medzinárodnej organizácie práce zakazujú nútené práce (dohovory 29 a 105) a detskú prácu (dohovory 138 a 182) a stanovujú právo na slobodu združovania a kolektívne vyjednanie (dohovory 87 a 98) a právo na nediskrimináciu z hľadiska zamestnávania a povolania (dohovory 100 a 111). Právnymi základmi kľúčových pracovných noriem je osem základných dohôd Medzinárodnej organizácie práce spomenutých vyššie, ktoré ratifikovalo všetkých 27 členských štátov EÚ.

- Podpora „zjednodušenia prístupu a návrhu pre všetkých“¹², napríklad:
 - povinné ustanovenia v technickej špecifikácii zabezpečujúce prístup osobám so zdravotným postihnutím napríklad k verejným službám, do verejných budov, verejných dopravných prostriedkov, k verejným informáciám a k tovaru a službám IKT vrátane aplikácií na webových lokalitách. Hlavnou otázkou je nakupovanie tovaru a služieb, ktoré sú dostupné pre všetkých.
- Zohľadňovanie otázok „etického obchodovania“¹³, napríklad:
 - za určitých podmienok¹⁴ možnosť zohľadniť problematiku etického obchodovania v špecifikácii zadávacieho konania a v podmienkach zákazky.
- Snaha o dosiahnutie širšieho dobrovoľného záväzku k „sociálnej zodpovednosti firiem“ (SZF), tzn. spoločností, ktoré pri svojich každodenných obchodných aktivitách dobrovoľne konajú nad rámec zákona s cieľom sledovať environmentálne a sociálne ciele, ako je:
 - práca so zmluvnými stranami na zlepšovaní záväzku voči hodnotám SZF.
- Ochrana pred porušovaním ľudských práv a podpora ich rešpektovania.

- Podpora „MSP“ do takej miery, že sa môžu zaoberať vyššie uvedeným hľadiskom:
 - ustanovenia poskytujúce MSP prístup k verejnému obstarávaniu tým, že znižujú náklady a záťaž spojenú s účasťou na možnostiach SZVO. V niektorých prípadoch to možno dosiahnuť napríklad zabezpečením, že rozsah zákazky nebude prekážkou účasti MSP, poskytnutím dostatočného časového obdobia na prípravu ponúk, zabezpečením včasnej platby, stanovením vhodnej kvalifikácie a hospodárskych požiadaviek atď.;
 - rovnaké možnosti dosiahnuté zverejnením možností pre subdodávateľov.

Charakter týchto sociálnych cieľov sa významne líši v zákonoch EÚ aj v jednotlivých členských štátoch. V niektorých členských štátoch napríklad v určitých sektoroch platia povinné ustanovenia týkajúce sa zjednodušenia prístupu, ktoré presahujú požiadavky zákonov EÚ. V iných štátoch však takéto ustanovenia neexistujú.

2. Potenciálne výhody SZVO

2.1. Pomoc pri dodržiavaní sociálnych a pracovných predpisov vrátane súvisiacich vnútroštátnych a medzinárodných záväzkov alebo programov

SZVO môže prispieť k zlepšeniu dodržiavania vnútroštátnych a medzinárodných záväzkov k cieľom sociálneho rozvoja, pretože v mnohých krajinách narastajú obavy, že tradičné mechanizmy podpory sociálnej spravodlivosti a sociálnej súdržnosti nie sú postačujúce. Prostredníctvom SZVO možno znázorniť, ako sa môžu sociálne a hospodárske hľadiská navzájom posilňovať.

2.2. Stimulácia sociálne uvedomelých trhov

SZVO môže prispieť k rozvoju trhu so sociálne výhodnými produktmi rozšírením existujúcich trhov alebo vytvorením nových trhov pre tovary a služby, ktoré podporujú dosiahnutie sociálnych cieľov. Ponúkaním noriem a informácií slúži ako vzor pre iných spotrebiteľov. Sociálne verejné obstarávanie môže skutočne prispieť k vytvoreniu rovnakých podmienok v Európe a k úspo-

¹² Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím uznáva zjednodušenie prístupu ako jednu zo všeobecných zásad ukotvených v článku 3 („Dohovor“). Článok 9 Dohovoru navyše ukladá štátom povinnosť zabezpečiť prístup k fyzickému prostrediu, doprave, informáciám a komunikáciám vrátane informačných a komunikačných technológií a systémov a k iným priestorom a službám prístupným alebo poskytovaným verejne v mestskom aj vidieckom prostredí. Dohovor navyše podnecuje aj do implementácie „univerzálneho návrhu“. V Európe je táto koncepcia často známa ako „návrh pre všetkých“.

Dohovor podpísal značný počet členov OSN (vrátane Európskeho spoločenstva a všetkých členských štátov) a v súčasnosti ho signatári ratifikujú. V auguste 2008 predložila Komisia dva návrhy týkajúce sa rozhodnutí Rady uzatvoriť dohovor OSN a opčný protokol. 26. novembra 2009 prijala Rada rozhodnutie Európskeho spoločenstva týkajúce sa uzatvorenia dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st15/st15540.en09.pdf>.

¹³ Zohľadňovaním hľadiska etického obchodovania pri verejnom obstarávaní sa zaoberalo oznámenie KOM(2009) 215 z 5. mája 2009 „Príspevok k trvale udržateľnému rozvoju: úloha spravodlivého obchodovania a mimovládnych systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodovaním.“

¹⁴ Podrobnejšie informácie o týchto podmienkach nájdete v kapitole IVA „Vymedzenie požiadaviek zákazky“, najmä v sekcii 4 („Sociálne označenia a ich dôsledky pre etické obchodovanie“).

rám. Tak ako konkurenciu na európskej úrovni, aj inováciu trhu možno stimulovať napríklad prostredníctvom nákupu informačných technológií, ktoré sú dostupné osobám so zdravotným postihnutím, čo na trh prinesie lepšie a cenovo prístupnejšie produkty.

2.3. Predvedenie riadenia, ktoré je vnímavé k sociálnym otázkam

SZVO môže prispieť k zlepšeniu dodržiavania hodnôt a potrieb spoločnosti, pretože reaguje na rastúci verejný dopyt po sociálnej zodpovednosti vlád za svoje konanie. Napríklad zabezpečením, že zákazka týkajúca sa sociálnej služby zohľadní potreby všetkých používateľov (napríklad aj osôb so zdravotným postihnutím alebo osôb s rôznym etnickým pôvodom), môže obstarávateľ reagovať na potreby rozmanitej spoločnosti, pre ktorú pracuje.

2.4. Stimulácia integrácie

Zasahovanie verejných orgánov pri podpore integrácie dôležitých skupín v spoločnosti (napríklad ľudí so zdravotným postihnutím, malých podnikov, žien alebo menšín) do hlavných trhových činností s cieľom rozvíjať efektívny trh je niekedy žiaduce.

2.5. Zabezpečenie účinnejších verejných výdavkov

Rozsah verejného obstarávania a obmedzenia priameho sociálneho zasahovania v dôsledku nedostatku prostriedkov v rozpočte môžu z obstarávania vytvoriť atraktívnu oblasť na podporu sociálneho začleňovania.

3. SZVO a sociálny model EÚ

- 3.1 Ako už bolo poukázané, jednou z hlavných výhod SZVO je skutočnosť, že ho môžu verejné orgány používať na rozšírenie európskeho sociálneho modelu. Európsky sociálny model predstavuje víziu spoločnosti, ktorá spája udržateľný hospodársky rast so zlepšenými životnými a pracovnými podmienkami. Zahŕňa vytvorenie úspešného hospodárstva, v ktorom sa postupne dosiahne určitá skupina sociálnych noriem: kvalitné pracovné miesta, rovnaké príležitosti, nediskriminácia, sociálna ochrana pre všetkých, sociálne začleňovanie, sociálny dialóg, vysokokvalitné pracovnoprávne vzťahy a účasť jednotlivcov pri rozhodovaní, ktoré sa ich týka. Tieto normy sú nielen skutočne dôležité, ale sú aj kľúčovými faktormi pri podporovaní inovácie a najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou.
- 3.2 Sociálne normy sa stali dôležitými faktormi pri posilňovaní hospodárstva Európy, pretože rozvíjajú to, čo inštitúcie EÚ opisujú ako „jedinečný sociálny model“¹⁵. Hospodársky rast a sociálna súdržnosť sa považujú za doplňujúce piliere udržateľného rozvoja a predstavujú základ procesu európskej integrácie.
- 3.3 V EÚ sa zvyšuje dôraz na sociálne práva a rovnosť, obzvlášť na pracovisku. Keďže sa udržateľný rozvoj presunul od environmentálnych otázok k sociálnej problematike, sociálne normy sa čoraz viac identifikujú ako jeden z faktorov významnejšieho posunu k sociálnej zodpovednosti firiem. Príkladom môže byť rodová rovnosť, ktorá sa na európskej aj vnútroštátnej úrovni stala „hlavnou otázkou“, čo znamená, že sa rodové hľadisko postupne začlenilo do všetkých štádií inštitucionálnej politiky, procesov a postupov – od návrhu po implementáciu, monitorovanie a hodnotenie.

¹⁵ Pozrite si napríklad predhovor k oznámeniu o programe sociálnej politiky.

4. Právny prístup a iniciatívy v EÚ týkajúce sa SZVO

4.1. Rozvoj sociálneho rozmeru v iniciatívach a právnych predpisoch EÚ

Počas posledných dvadsiatich rokov EÚ významnou mierou rozvinula svoj sociálny rozmer zakotvený v roku 2008 v obnovenom sociálnom programe¹⁶. Dôležitým faktom tohto rozvoja je, že SZVO môže čoraz viac presadzovať túto politiku na úrovni EÚ vrátane jej interakcie s medzinárodnou politikou. V niektorých oblastiach prijala EÚ príslušné právne predpisy, najmä v oblasti rodovej rovnosti a nediskriminácie na základe rasy, veku, sexuálnej orientácie, zdravotného postihnutia, náboženského alebo iného presvedčenia, ako aj v oblasti bezpečnosti na pracovisku, pracovného času, pracovných podmienok, informácií a konzultácií. Na základe mnohých ustanovení v ZEÚ sa rovnakým zaobchádzaním, ako aj podporou pracovných podmienok na úrovni Spoločenstva, v súčasnosti zaoberá rozsiahla legislatíva EÚ. Okrem legislatívy rozvíja EÚ sociálny rozmer aj inými spôsobmi, napríklad podporovaním sociálneho dialógu, otvorenou metódou koordinácie pre zamestnanie, politikou sociálnej ochrany a sociálneho začleňovania spolu s finančnou podporou z Európskeho sociálneho fondu. Ďalšie zvyšovanie sociálnych noriem je v niekoľkých ohľadoch hlavným cieľom EÚ, najmä v prípadoch, keď sociálne normy predstavujú aj základné práva.

V rôznych momentoch posledných rokov niektoré organizácie sociálnych partnerov navyše vytvorili pre organizácie a verejné orgány príručky o zadávaní zákaziek v špeciálnych sektoroch (stravovanie, upratovanie, súkromná bezpečnostná služba a textilie) na základe právneho rámca platného v čase písania¹⁷. Tieto príručky týkajúce sa príslušných sektorov sú výsledkom nezávislej práce sociálnych partnerov v rámci procesu európskeho

sociálneho dialógu a zdôrazňujú dôležitosť technického usmernenia pri využívaní SZVO v týchto konkrétnych sektoroch. Medzičasom sa právny rámec EÚ vyvíjal a v súčasnosti existuje potreba komplexnejšieho a aktuálnejšieho usmernenia, aby sa zabezpečilo, že postup obstarávania je plne v súlade so súčasnými zákonmi EÚ o verejnom obstarávaní. To je cieľom tejto príručky.

4.2. Právny prístup a iniciatívy v EÚ týkajúce sa SZVO

Európska únia vytvorila stratégiu, ktorá objasňuje zámer SZVO. Vo svojom výkladovom oznámení z 15. októbra 2001 stanovila Európska komisia možnosti ponúkané zákonmi Spoločenstva pri začleňovaní sociálneho hľadiska do procesov verejného obstarávania.¹⁸ Cieľom tohto oznámenia bolo „objasniť rozsah možností podľa existujúceho právneho rámca Spoločenstva pri začleňovaní sociálneho hľadiska do verejného obstarávania. Obzvlášť sa snaží poskytnúť dynamickú a pozitívnu interakciu medzi hospodárskou politikou, sociálnou politikou a politikou zamestnanosti, ktoré sa vzájomne posilňujú“. Pred uverejnením oznámenia aj po uverejnení Súdny dvor Európskej únie ďalej objasňoval tieto možnosti v sérii prelomových prípadov¹⁹.

¹⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a materiál Výboru regiónov „Obnovený sociálny program: príležitosti, prístup a solidarita v Európe 21. storočia“, KOM(2008) 412 v konečnom znení z 2. júla 2008.

¹⁷ Stravovanie: „Guide to most economically advantageous offering in contract catering“ (Príručka o ekonomicky najvýhodnejšej ponuke v zmluvnom stravovaní) (2006); upratovanie: „Selecting best value — A manual for organisations awarding contracts for cleaning services“ (Výber najlepšej hodnoty – príručka pre organizácie zadávajúce zákazky na upratovacie služby) (2004); súkromná bezpečnostná služba: „Selecting best value — A manual for organisations awarding contracts for private guarding services“ (Výber najlepšej hodnoty – príručka pre organizácie zadávajúce zákazky na súkromnú strážnu službu) (1999); textilie: „Public procurement awarding guide for the clothing-textile sector“ (Príručka o verejnom obstarávaní pre odevno-textilný sektor) (2005).

¹⁸ Výkladové oznámenie Komisie k zákonu Spoločenstva vzťahujúcim sa na verejné obstarávanie a k možnostiam zaradenia sociálneho hľadiska do verejného obstarávania, KOM (2001) 566 v konečnom znení, 15. 10. 2001.

¹⁹ Napríklad rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie zo 17. septembra 2002 v prípade C-513/99 (Concordia Bus) a zo 4. decembra 2003 v prípade C-448/01 (Wienstrom).

Smernice o obstarávaní prijaté 31. marca 2004 právny rámec zjednotili. Konkrétne opisujú spôsoby začlenenia sociálneho hľadiska do technickej špecifikácie, kritéria výberu, kritéria zadávania zákazky a doložky plnenia zákazky. Zaviedli sa nové ustanovenia týkajúce sa dielni pre pracovníkov so zdravotným postihnutím.

Smernice o obstarávaní sa nevzťahujú na všetky verejné zákazky. Niektorí obstarávatelia prijali politiku SZVO vzťahujúcu sa výslovne na zákazky, ktoré smernice o obstarávaní nezahŕňajú (napríklad zákazky pod hranicou uplatnenia smerníc) alebo ich zahŕňajú len čiastočne (napríklad zákazky na služby, ktoré presahujú hranicu uplatnenia smerníc o obstarávaní, uvedené v prílohe II B smernice 2004/18/ES a v prílohe XVII B smernice 2004/17/ES).

Táto príručka sa zameriava na zohľadňovanie sociálneho hľadiska pri verejných zákazkách, ktoré plne zahŕňajú smernice o obstarávaní. Nezaobrá sa podrobnosťami predpisov ZEÚ platnými pri začleňovaní sociálneho hľadiska do zákaziek, ktoré smernice o obstarávaní nezahŕňajú alebo zahŕňajú len čiastočne (napríklad zákazky spomenuté v predchádzajúcom odseku).

Je však potrebné dodať, že v prípade takýchto zákaziek majú obstarávatelia voľnosť (bez dotknutia vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa tejto oblasti) pri zohľadňovaní (alebo nezohľadňovaní) hľadiska sociálnej povahy v svojich procesoch obstarávania, ak sú v súlade so všeobecnými predpismi a zásadami ZEÚ. Precedentné právo súdneho dvora Európskej únie skutočne potvrdilo, že predpisy vnútorného trhu uvedené v **ZEÚ sa vzťahujú aj na zákazky, ktoré nespádajú do pôsobenia smerníc o obstarávaní**²⁰. Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že zásady ZEÚ týkajúce sa rovnakého zaobchádzania a transparentnosti, voľného pohybu tovarov, slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby sa vzťahujú aj na zákazky pod hranicou stanovenou v smerniciach o obstarávaní.

V dôsledku toho sociálne hľadisko, ktoré je právne prijateľné v zákazkách obstarávania zahrnutých v smerniciach o obstarávaní, môže byť *a fortiori* zahrnuté v zákazkách obstarávania, ktoré smernice nezahŕňajú alebo zahŕňajú len čiastočne.

4.3. Sociálne služby všeobecného hospodárskeho záujmu

Táto príručka sa výslovne nezaobrá právnymi otázkami týkajúcimi sa obstarávania sociálnych služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

V novembri 2007 prijala Komisia oznámenie o službách verejného záujmu vrátane sociálnych služieb verejného záujmu²¹, ktoré zdôrazňuje dôležitosť zohľadňovania prispôbeného kvalitatívneho kritéria pri poskytovaní sociálnych služieb. Cieľom je poskytnúť praktické usmernenie týkajúce sa uplatnenia predpisov EÚ pri týchto službách. Oznámenie sprevádzali dva pracovné dokumenty útvarov, ktoré reagovali na sériu otázok týkajúcich sa uplatnenia predpisov o štátnej pomoci a o verejnom obstarávaní služieb verejného záujmu²². Väčšina týchto otázok sa zozbierala počas všeobecných konferencií o sociálnych službách v rokoch 2006 až 2007. V nadväznosti na toto oznámenie bola v januári 2008 zriadená interaktívna informačná služba (IIS) na účely poskytovania odpovedí na ďalšie otázky týkajúce sa uplatnenia predpisov EÚ od občanov, verejných orgánov a poskytovateľov služieb²³.

4.4. Malé a stredné podniky²⁴

Pokiaľ ide o MSP (ziskové alebo neziskové), treba zohľadniť niekoľko otázok. Jedna obzvlášť dôležitá otázka sa týka

²⁰ Pozrite si napríklad rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie zo 7. decembra 2000 v prípade C-324/98 (Teleaustria).

²¹ Pozrite si oznámenie o „službách všeobecného záujmu vrátane sociálnych služieb všeobecného záujmu: nový európsky záväzok“: KOM(2007) 725 v konečnom znení z 20. novembra 2007.

²² http://ec.europa.eu/services_general_interest/faq_en.htm. Pracovný dokument útvarov týkajúci sa uplatňovania predpisov verejného obstarávania sociálnych služieb všeobecného záujmu obsahuje užitočné informácie o uplatňovaní predpisov verejného obstarávania týkajúcich sa sociálnych služieb všeobecného záujmu.

²³ http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html.

²⁴ V Európskej únii sú malé a stredné podniky definované odporúčaním 2003/361/ES, ktoré zahŕňa mikropodniky, malé a stredné podniky: http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/index_en.htm.

potenciálnych bremien²⁵, ktoré môže uplatnenie prístupov SZVO uvaliť na MSP priamo (ak sú hlavnými zmluvnými stranami) alebo nepriamo (ak sú subdodávateľmi, na ktorých preniesli povinnosti SZVO hlavné zmluvné strany). Verejné orgány, ktoré uvažujú o zavedení SZVO by mali zvážiť tieto priame a nepriame náklady a mali by ich zohľadniť

pri rozhodovaní o tom, ako alebo či začleniť sociálne hľadisko²⁶ do svojich operácií obstarávania. Obstarávatelia by si mali tiež uvedomiť, že je nepravdepodobné, aby zavedenie SZVO ovplyvnilo všetky MSP rovnako. Niektoré podniky možno lepšie dokážu využiť výhody SZVO a možnosti súťaže na základe aspektov sociálnych noriem zákazky.

²⁵ Praktické usmernenia o tom, ako vo všeobecnosti zabezpečiť, aby boli postupy verejného obstarávania priaznivejšie a prístupnejšie pre malé a stredné podniky (MSP), nájdete v pracovnom dokumente útvarov Komisie SEK(2008) 2193 „Kódex najlepšej praxe na zjednodušenie prístupu malých a stredných podnikov k zákazkám verejného obstarávania“ dostupnom na webovej lokalite: http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/sme_code_of_best_practices_sk.pdf.

²⁶ Ktoré musia mať, samozrejme, súvislosť s predmetom zákazky (alebo s plnením zákazky v prípadoch, keď sú zahrnuté v doložkách plnenia zákazky).

II. Organizačná stratégia sociálneho nakupovania

Verejné orgány, ktoré chcú dosiahnuť sociálne ciele pomocou SZVO, musia stanoviť stratégiu realizácie SZVO so zreteľom na svoje konkrétne ciele.

1. Stanovenie cieľov sociálne zodpovedného verejného obstarávania

Organizačné stratégie SZVO môžu odrážať vnútroštátne, regionálne a miestne sociálne priority²⁷ a zároveň otvorene súhlasiť s úlohou, ktorú zohráva obstarávanie pri ich dosahovaní.

Príklad:

Francúzsko: Stratégiu „Stratégie nationale du développement durable“ spustenú v roku 2003 nasledoval plán „Plan national d'action pour des achats publics durables“ v roku 2007. Francúzska vláda sa zúčastnila na hlavných konferenciách so sociálnymi partnermi – „Grenelle de l'environnement“ a „Grenelle de l'insertion“ – zaoberajúcich sa rôznymi opatreniami vrátane verejného obstarávania, ktoré majú vplyv na sociálnu integráciu. Cieľom je rozvinúť hlavnú myšlienku „État exemplaire“, t. j. od štátu a všeobecnejšie od všetkých verejných subjektov sa očakáva, že budú ukazovať cestu k udržateľnému rozvoju.

2. Zabezpečenie politického angažovania na vysokej úrovni a vedenia pre SZVO

Vedenie je kľúčom k úspechu akejkoľvek stratégie SZVO. Zahŕňa vymedzenie štruktúry riadenia a (ľudské a finančné) zdroje potrebné na realizáciu SZVO. Pri SZVO sa vyžaduje vrcholné riadenie organizácie, politické angažovanie a vedenie pomocou riadiacich štruktúr.

V zásade by rozhodnutie sociálne nakupovať malo byť celkom jednoduché pre všetky verejné orgány. Verejné orgány by k tomu mali byť skutočne vedené, pretože to prospeje nielen spoločnosti, ale pomôže aj obstarávateľom vylepšiť ich obraz na verejnosti. Politika sociálneho nakupovania v bežnej praxi nevyžaduje na strane obstarávateľa žiadne štrukturálne zmeny.

Príklad:

Spojené kráľovstvo: Povinnosť rodovej rovnosti uvalená na verejné orgány vstúpila do platnosti podľa zákona o rovnosti (2006) v apríli 2007. Predstavuje nový právny nástroj s potenciálom dopomôcť k významnému pokroku v oblasti rodovej rovnosti vo verejnom sektore. Prostredníctvom obstarávania má určitý vplyv aj na súkromný sektor.

Povinnosť rodovej rovnosti vo verejnom sektore zahŕňa požiadavku dodržiavania zákona o rovnakej mzde. Systém rodovej rovnosti uvažuje na verejné orgány požiadavku prijať ciele, ktoré reagujú na príčiny vzniku rozdielov v odmeňovaní žien a mužov a zaoberajú sa tým, ako s nimi zaobchádzať, napríklad zmenou náborových postupov, zavedením pohyblivého pracovného času a uskutočňovaním kontrol rovnakej mzdy.

Povinnosť rodovej rovnosti spustila iniciatívy v mnohých odvetviach verejného sektora a zasahuje až do podmienok zamestnávania platných pre zmluvné strany v súkromnom sektore. Boli preto vytvorené usmernenia o obstarávaní, ktoré medzi zmluvnými stranami vo verejnom sektore podnecujú podporu osvedčených postupov týkajúcich sa rozmanitosti a rovnakej mzdy. Usmernenia o podpore rodovej rovnosti pri obstarávaní vo verejnom sektore boli vydané vo februári 2006. Stanovujú podporné opatrenia, ktorými by sa mali riadiť verejné orgány pri dodržiavaní požiadaviek rodovej povinnosti pri plnení funkcií obstarávania. Kódex uplatňovania povinnosti rodovej rovnosti bol vydaný v roku 2007.

²⁷ Neznamená to samozrejme, že obstarávateľia môžu preferovať miestne, regionálne alebo národné produkty s cieľom uprednostňovať miestny trh práce.

3. Meranie rizík a uprednostňovanie kategórií organizačných výdavkov s cieľom zlepšiť sociálne výsledky

Obstarávatelia musia zhodnotiť riziká a vplyv svojich nákupných aktivít a reťazca dodávok. Verejným orgánom to pomáha sústrediť sa na kategórie výdavkov, ktoré sú najdôležitejšie a ktoré môžu prispieť k dosiahnutiu ich sociálnych cieľov.

Toto je niekoľko návrhov, ktoré by mali obstarávatelia zohľadniť pri uprednostňovaní svojho prístupu k SZVO:

- Zvoľte prístup postupných krokov. Začnite s úzkou paletou produktov a služieb so zrejým sociálnym vplyvom alebo začnite tam, kde sú sociálne zodpovedné alternatívy ľahko dostupné a nie sú oveľa drahšie. Vyberte napríklad produkty (napríklad vozidlá) alebo služby (napríklad upratovanie), pri ktorých sa vyskytuje vysoký pomer zraniteľných pracovníkov (osoby z etnických menšín, so zdravotným postihnutím atď.) alebo žien.
- Začnite tiež ubezpečením, že špecifikácia zákazky nemá na sociálne podmienky negatívny vplyv (napríklad zhodnotením vplyvu privatizácie poskytovania služieb na zraniteľné skupiny) alebo začnite vyhra-

Príklad:

Švédsko: S cieľom uľahčiť prístup k možnostiam verejného obstarávania pre MSP, sociálno-ekonomické a dobrovoľné organizácie, ktoré zamestnávajú sociálne znevýhodnené skupiny, Švédská agentúra sociálneho poistenia niekedy zahŕňa tieto skupiny do úvodnej štúdie obstarávania, aby tak pri vytváraní dokumentov o zadávacom konaní vo väčšej miere zohľadnila špecifické problémy týchto skupín.

Agentúra analyzuje riziká na začiatku obstarávania, aby tak identifikovala riziko nedodržania sociálnych noriem. V prípade obstarávania upratovacích služieb sa napríklad riziko nedodržania právnych predpisov týkajúcich sa pracovných podmienok považuje za vysoké.

dením vhodného obstarávania pre chránené dielne alebo programy chránených pracovných miest²⁸, zohľadňujúc pritom ich aktuálnu výrobnú kapacitu.

- Najprv sa zamerajte na jeden alebo viac sociálnych problémov, napríklad na spravodlivú mzdu, zdravie alebo bezpečnosť.
- Zvážte dostupnosť a náklady sociálne nadriadených alternatív a ubezpečte sa, že sú v súlade s platnými predpismi a zásadami týkajúcimi sa verejného obstarávania. Existuje viac sociálne zodpovedných spôsobov dosiahnutia cieľov stratégie obstarávania, ako obstarávatelia prijali? Splnia tieto spôsoby požiadavky obstarávateľov a môžu si to dovoliť? Zvážte, aké ďalšie náklady (ak vôbec nejaké) môže spôsobiť začlenenie sociálneho hľadiska a uvažujte o možných účinkoch na obmedzenie súťaže.
- Zvážte platnosť údajov. Dokáže obstarávateľ nájsť sociálne údaje, ktoré potrebuje na to, aby vytvoril sociálne zodpovednejšiu stratégiu? Bude zložitú rozhodnúť, čo obstarávateľ technicky požaduje, a vyjadriť to vo výzve na predkladanie ponúk?
- Zvážte schopnosť obstarávateľa spustiť uskutočniteľný, užitočný a účinný program týkajúci sa SZVO.
- Zvážte alternatívne spôsoby vykonávania predmetnej sociálnej politiky. Je vykonávanie tejto sociálnej politiky (čiastočne) prostredníctvom verejného obstarávania správnym využívaním zdrojov alebo existuje účinnejší spôsob vykonávania tejto politiky použitím ďalších nástrojov obstarávateľa?
- Snažte sa o viditeľnosť. Bude sociálne zodpovedná politika viditeľná pre verejnosť a zamestnancov? Zmeny priťahujúce pozornosť, napríklad prechod na udržateľne produkovanú alebo eticky nakupovanú kávu v kaviarni, môžu pomôcť zvýšiť informovanosť o tejto politike a prepojiť ju s inými sociálnymi projektmi.

²⁸ Na základe článku 19 smernice 2004/18/ES a článku 28 smernice 2004/17/ES.

Príklady:

Francúzsko: Samospráva oblasti Angers vytvorila v roku 2005 pre ekologicky zodpovedné obstarávanie vnútroštátne koor­ dinačné stredisko (špecializovaného právneho poradcu), ktorého úlohou je rozvoj postupov týkajúcich sa sociálne zodpo­ vedného verejného obstarávania s cieľom dosiahnuť, aby sa stali ustálenými postupmi pri operáciách obstarávania samo­ správy. Poradca poskytoval interné školenia týkajúce sa udržateľného obstarávania. V čase definovania potrieb, prípravy a začatia zadávacieho konania a v čase analyzovania a hodnotenia prijatých ponúk sa v úzkej spolupráci s podnikmi ponúkali možnosti zvyšovania informovanosti a školení na technickej aj právnej úrovni. Pokiaľ ide o sociálne aspekty, samospráva mesta Angers vo všeobecnosti považuje za prioritné sektory verejné práce a služby, najmä výstavbu budov, verejných ciest, parkov a záhrad.

Spojené kráľovstvo: Akčná skupina pre udržateľné obstarávanie (ASUO) zaoberajúca sa sociálnymi aj environmentálnymi otázkami bola založená v máji 2005 a v júni 2006 uverejnila svoj Akčný plán. V Akčnom pláne boli uvedené výhody udržateľ­ ného obstarávania, odporúčané kroky v šiestich širokých oblastiach a poskytnuté dva nástroje, ktoré môžu dopomôcť orga­ nizáciám k pokroku: metodológia prioritizácie a flexibilný rámec. Metodológia prioritizácie predstavuje prístup založený na rizikách, ktorý pomáha organizáciám vhodne sa zamerať na svoje ciele a zdroje. Namiesto využívania iba údajov o výdavkoch umožňuje táto metóda organizáciám pri zlepšovaní udržateľnosti zohľadniť environmentálne a sociálne riziko, potenciál ovplyvnenia dodávateľov a aktuálny zámer. Cieľom flexibilného rámca je pomôcť organizáciám porozumieť nevyhnutým krokom na organizačnej a procesnej úrovni pri zlepšovaní postupov obstarávania a realizácii udržateľného obstarávania.

- Zvážte možnosť ďalšieho rozvoja. Sociálne zodpo­ vedné nakupovanie, ktoré sa zameriava na služby v rannom štádiu ich vývoja a predaja, môže byť úspešnejšie ako snaha zmeniť sociálne charak­ teristiky rozvinutých sektorov.
- Zavádzanie politiky SZVO do praxe bude teda vyžadovať strategické plánovanie, t. j. stanovenie priorít pri výbere najvhodnejších zákaziek SZVO. Niektorí obstarávatelia si na začleňovanie sociálneho hľadiska zvolili koordinovaný a holistický prístup.

4. Zvyšovanie informovanosti o SZVO a zapojenie kľúčových zainteresovaných strán

SZVO je stredobodom záujmu širokého okruhu zainteresovaných strán, ktoré by sa mali zapojiť do procesu rozvoja prístupu k SZVO, aby k nemu získali istotu a vytvorili si záväzok k dosiahnutiu jeho cieľov. Kľúčové zainteresované strany v rámci SZVO zahŕňajú ústredné, regionálne a miestne vlády, potenciálnych dodávateľov a zmluvné strany, občiansku spoločnosť, organizácie zamestnávateľov a odborové zväzy. Mali by sa organizovať kurzy, semináre a konferencie, prostredníctvom ktorých by sa získali názory na prístup k SZVO. Mali by sa organizo-

vať v rôznych štádiách vývojového procesu, t. j. úplne na začiatku procesu pri formulovaní myšlienok, počas vytvárania návrhu prístupu a takmer na konci procesu pri sprístupnení konečného návrhu.

Napokon, pri vývoji zohrávajú kľúčovú úlohu aj efektívna komunikácia o výhodách SZVO, osvedčené postupy a príbehy s úspešným koncom. Je veľmi dôležité, aby všetky zainteresované strany pochopili podstatu tohto problému a svoju úlohu. Prostredníctvom tvorivého a odhodlaného partnerstva medzi nákupcami a zmluvnými stranami sa dosiahnu lepšie výsledky.

Príklady:

Švédsko: Regionálna správa juhozápadného Švédska organizuje pred zadávaním ponúk stretnutie pre všetkých potenciálnych uchádzačov, na ktorých sa im vysvetlia všetky požiadavky „návrhu pre všetky“ uvedené v technickej špecifikácii.

Spojené kráľovstvo: S cieľom vytvoriť odporúčania o tom, ako sa môže obstarávanie vo verejnom sektore v Spojenom kráľovstve lepšie presadiť v MSP, sa v rámci Ministerstva financií, Ministerstva podnikania a regulačnej reformy vytvorila konferencia on-line týkajúca sa kľúčových otázok pri preskúvaní prekážok, ktoré bránia MSP v zadávaní ponúk na zákazky. Konferencia bola k dispozícii na webovej stránke a apelovala na odpovede od obstarávateľov, skupín zainteresovaných strán a dodávateľov. Na účely implementácie výsledných odporúčaní bola následne vytvorená skupina zainteresovaných strán, ktorá je v pravidelnom kontakte s projektovými skupinami zodpovednými za implementáciu a ktorá môže pripomienkovať, aký prístup by sa mal zvoliť.

Spolupráca medzi obstarávateľmi predstavuje ďalší spôsob zlepšenia prístupu k sociálnej odbornosti, poznatkom a znalostiam šírenia tejto politiky do sveta.

Príklad:

Dánsko: SZVO je jednou z tém analýzy trhu, ktorú vykonáva organizácia National Procurement Ltd pred každým vyhlásením zadávacieho konania. Táto organizácia usporadúva školenia a kurzy pre všetkých dodávateľov. Dokumentáciu týkajúcu sa zadávacieho konania sa snaží čo najviac zjednodušiť, aby aj MSP mali prostriedky na zadanie ponuky. S cieľom poskytnúť dodávateľom možnosť zadávať ponuky sa rámcové zákazky často delia na niekoľko skupín (napríklad na základe geografického umiestnenia) bez toho, aby boli porušené hranice stanovené v smerniciach o obstarávaní*.

* Článok 9(3) smernice 2004/18/ES a článok 16(2) smernice 2004/17/ES.

5. Implementácia stratégie SZVO

Stratégia SZVO musí poskytovať podrobné informácie o implementácii SZVO a o krokoch, ktoré treba podniknúť, aby sa dosiahol pokrok. V stratégii musia byť zohľadnené napríklad tieto faktory:

- právny a regulačný rámec;
- inštitucionálny rámec;
- riadiaca štruktúra;
- dostupnosť profesionálnych možností a zdrojov;
- diferencovaný prístup sektora, zohľadňovanie špecifických charakteristík každej oblasti;
- angažovanie zainteresovaných strán.

Pokiaľ ide o otázku, ako stratégiu implementovať, treba poskytnúť podrobné informácie o povinnostiach, cieľoch s realistickým časovým plánom na ich dosiahnutie, riadiacej štruktúre na ich implementáciu, potrebných profesionálnych a finančných zdrojoch a opatreniach týkajúcich sa monitorovania a hlásenia pokroku.

Kroky, ktoré treba vykonať, môžu zahŕňať založenie akčnej skupiny pre sociálne obstarávanie, vytvorenie akčného plánu, zahrnutie SZVO do politiky a postupov a vytvorenie zjednodušených usmernení pre správcov rozpočtu a pracovníkov zodpovedných za obstarávanie na všetkých úrovniach.

Rozvíjanie spôsobilosti môže zahŕňať školenia pre vedúcich pracovníkov, manažérov a personál. Takisto môže zahŕňať šírenie osvedčených postupov, poskytovanie skúseností s implementáciou SZVO vrátane skúseností s kritériom výberu uchádzačov o SZVO a poskytnutie informácií týkajúcich sa iniciatív SZVO na úrovni EÚ a vlád.

Zamestnancom zodpovedným za nakupovanie by mali byť poskytnuté právne, finančné a sociálne poznatky, ktoré potrebujú pri rozhodovaní, v akej miere alebo kde

v procese obstarávania možno najlepšie zaviesť sociálne faktory, či sú nastavené na správnu úroveň s cieľom získať najlepší pomer medzi kvalitou a cenou a či sú v súlade s prioritami obstarávateľa.

6. Odhadovanie účinnej implementácie

Odhadovanie účinnej implementácie stratégie SZVO a jej výsledkov zahŕňa stanovenie interných a externých kontrol, prostredníctvom ktorých sa porovnávajú výsledky so stanovenými cieľmi a normami plnenia.

Interné ustanovenia musia byť prepojené s existujúcimi oznamovacími systémami, ktoré by mali byť prispôbené tak, aby zohľadňovali ciele SZVO. Takisto by mali byť prepojené s internými procesmi auditu a mohli by zahŕňať sankcie za nedodržiavanie cieľov SZVO.

Externé opatrenia by mali zahŕňať nezávislý audit plnenia zásad SZVO. Takisto by mali zahŕňať referenčné porovnanie s predošlým plnením alebo plnením iných organizácií.

Výsledok auditov plnenia zásad SZVO by mal byť k dispozícii širokej verejnosti a mal by prispieť k zhodnoteniu a aktualizovaniu politiky, cieľov a procesov SZVO.

7. Prehľad procesu obstarávania

Pri zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní sa odporúča, aby obstarávatelia konali s ohľadom na dve hlavné otázky:

- zisk najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou;
- spravodlivé konanie.

Najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou: Obstarávatelia sú zodpovední získať za peniaze daňových poplatníkov najvyššiu kvalitu všetkého, čo obstarávajú. Naj-

výhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou nevyhnutne neznamená prijatie len najnižšej ponuky. Znamená to, že obstarávateľ musí získať najlepšiu ponuku v rámci nastavených parametrov. Najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou možno definovať ako optimálnu kombináciu celkových nákladov a kvality, ktorá spĺňa požiadavky koncového používateľa. Pomer medzi kvalitou a cenou môže zahŕňať aj sociálne hľadisko.

Spravodlivé konanie: Spravodlivé konanie predstavuje dodržiavanie zásad vnútorného trhu, ktoré tvoria základ smerníc o obstarávaní a na nich založených vnútroštátnych právnych predpisov. Najdôležitejšou z týchto zásad je zásada rovnakého zaobchádzania, ktorá uvádza, že by všetci uchádzači mali mať rovnaké možnosti súťažiť o zákazku. Musí sa uplatňovať zásada transparentnosti, aby boli zabezpečené rovnaké podmienky.

- Príklady ustanovení vzťahujúcich sa na zásadu rovnakého zaobchádzania v smerniciach o obstarávaní predstavujú stanovené časové obmedzenia prijatia zadávacieho konania a žiadosti o účasť, bežné predpisy týkajúce sa technickej špecifikácie a zákaz diskriminácie zmluvných strán z iných členských štátov.
- Príklady uplatňovania zásady transparentnosti môžu predstavovať rôzne ustanovenia týkajúce sa zverejňovania oznámení a povinnosť obstarávateľov informovať uchádzačov o tom, prečo boli ich ponuky odmietnuté.

7.1. Dôležitosť právnej pomoci

Predpisy ES o obstarávaní stanovujú, ako riadiť proces obstarávania a pritom chrániť zásady spravodlivosti, nediskriminácie a transparentnosti. Tieto predpisy za určitých podmienok povolujú zohľadňovanie udržateľ-

nosti a rovnakých možností. Včasná odborná právna rada týkajúca sa vytvorenia akčného plánu SZVO vás pravdepodobne ochráni pred nepríjemnosťami v budúcnosti.

7.2. Príprava procesu obstarávania

Štádium prípravy procesu obstarávania je kľúčové, pretože každé štádium je postavené na predchádzajúcich štádiách. Pred začatím procesu zadávacieho konania by si preto obstarávateľ mal vyhradiť dostatok času na vymedzenie predmetu zákazky a prostriedkov použitých pri ich dosahovaní. Štádium prípravy je takisto najlepšou príležitosťou vymedziť, ktoré sociálne hľadisko je v konkrétnom procese relevantné a vhodné zohľadniť.

8. Štádiá procesu obstarávania a prístupy k SZVO

Podľa logickej štruktúry tohto procesu existujú aspoň štyri základné prístupy k sociálnym otázkam, ktorými sa aktuálne zaoberá verejné obstarávanie.

Prvý prístup sa uplatňuje, keď sa nákupca rozhodne začleniť sociálne kritériá do samotného predmetu zákazky alebo technickej špecifikácie, ktoré musí úspešná zmluvná strana splniť spôsobom zahŕňajúcim sociálne kritérium²⁹. Príkladom je špecifikovanie, že počítačové vybavenie musí spĺňať určité kritériá zjednodušenia prístupu.

V prípade *druhého prístupu* nemajú uchádzači za určitých podmienok³⁰ povolené získať vládne zákazky, ak už boli obvinení z protiprávneho konania, aby sa tak zabránilo zadávaniu zákaziek verejných orgánov uchádzačom, ktorí nespĺňajú určité normy sociálneho správania.

Tretí prístup sa snaží uchádzačov presvedčiť, aby sa zaviazali k určitým sociálnym normám, a ich úspechy zohľadňuje pri zadávaní zákazky. Jednou z podob, aké tento prístup môže mať v praxi, je zohľadnenie určitých

²⁹ Podmienky, podľa ktorých možno sociálne hľadisko zohľadniť v predmete zákazky alebo technickej špecifikácii, sú vysvetlené neskôr v sekciách „Vymedzenie predmetu“ a „Vymedzenie požiadaviek zákazky“.

³⁰ Podmienky, podľa ktorých obstarávateľia môžu (alebo v niektorých prípadoch majú povinnosť) vylúčiť uchádzača z procesu obstarávania, sú vysvetlené neskôr v sekcii „Kritériá vylúčenia“.

sociálnych otázok v kritériu zadávania zákazky verejným orgánom³¹.

Štvrtý prístup sa zameriava na štádium po zadaní zákazky. Vyžaduje, aby po zadaní zákazky subjekt, ktorému bola zákazka zadaná, splňal pri jej plnení konkrétne podmienky³². Tento model vyžaduje, aby všetky zmluvné

strany podpísali rovnaké požiadavky, hoci neexistuje žiadne hodnotenie schopnosti zmluvnej strany splňať konkrétne podmienky.

Tieto štyri základné prístupy nevyhnutne nepredstavujú alternatívy, často sa však v rámci procesu jedného verejného obstarávania kombinujú.

Príklad:

Španielsko: Vláda autonómnej oblasti Baskicko vydala „nariadenie“ týkajúce sa začleňovania sociálnych a environmentálnych kritérií a ďalších kritérií verejnej politiky do verejného obstarávania samosprávou. Uvádza, ako a ktoré sociálne a environmentálne kritérium musí byť zohľadnené pri všetkých verejných obstarávaníach v oblasti.

Hlavný cieľ nariadenia: Zohľadnenie sociálnych a environmentálnych hľadísk (obidve sú časťou prístupu udržateľnosti) spolu s ďalšími aspektmi súvisiacimi s inými verejnými zásadami pri verejnom obstarávaní samosprávou a verejnými subjektmi v autonómnej oblasti Baskicko.

Hodnotenie a monitorovanie: Ministerstvo práce, sociálneho začleňovania, sociálnych vecí a životného prostredia autonómnej oblasti Baskicko pravidelne hodnotí plnenie zákaziek. Hodnotenie zahŕňa formulovanie špecifikácie, ako sa uplatňuje pri procese zadávania a plnenia zákazky.

Technická špecifikácia: Toto nariadenie odporúča začlenenie požiadaviek na zjednodušenie prístupu a návrhu pre každého do technickej špecifikácie.

Kritérium zadávania zákazky: Vždy, keď sa vyskytne viac ako jedno kritérium zadávania zákazky, tieto kritériá musia zahŕňať, že produkty a služby musia byť vhodné pre ľudí so zdravotným postihnutím (kedykoľvek toto uplatnenie presahuje povinné právne minimum). Vždy, keď sa medzi príjemcami služieb definovaných v predmete zákazky nachádzajú znevýhodnené skupiny, charakteristiky súvisiace s plnením ich sociálnych potrieb sa zahrnú do kritéria zadávania zákazky.

Doložky plnenia zákazky: Nariadenie vyžaduje, aby zákazka obsahovala špeciálne doložky plnenia: environmentálne, sociálne a doložky súvisiace s ďalšími verejnými zásadami. Cieľom špeciálnych doložiek plnenia zákazky je ochrana prostredia, zdravie a bezpečnosť, podpora znevýhodnených skupín, odstránenie rodovej nerovnosti na pracovnom trhu a boj proti nezamestnanosti.

Príklady doložiek plnenia zákazky v autonómnej oblasti Baskicko:

1. Pracovné začleňovanie nezamestnaných osôb, ktorých zamestnanie je zložitá: Na tento účel nariadenie uvádza, že personál plniaci zákazku musia v určitom percente tvoriť znevýhodnené osoby, napríklad nezamestnaní, zdravotne postihnutí, dlhodobo nezamestnané ženy nad tridsať rokov, obeť domáceho násillia, dlhodobo nezamestnaní (dlhšie ako jeden rok) a nezamestnaní mladí ľudia.
2. Kvalita zamestnania a základné pracovné práva: Zmluvná strana musí počas plnenia zákazky zaručiť dodržiavanie kľúčových pracovných noriem Medzinárodnej organizácie práce vo vzťahu k pracovníkom, ktorí zabezpečujú produkty (predmet zákazky) spolu s reťazcom dodávok.
3. Zdravie a bezpečnosť pri plnení zákaziek na stavebné práce a služby.

³¹ Podmienky, podľa ktorých možno sociálne hľadisko zohľadniť ako kritérium zadania, sú vysvetlené neskôr v sekcii „Zadávanie zákazky“.

³² Podmienky, podľa ktorých možno sociálne hľadisko zohľadniť v doložke plnenia zákazky, sú vysvetlené neskôr v sekcii „Plnenie zákazky“.

Strategický rozvoj a prioritizácia iniciatív SZVO – V SKRATKE

Identifikujte národné a miestne priority relevantné pre SZVO.

Prehodnoťte stratégie obstarávania organizácií a zistite, ako súvisí SZVO s preklenutím cieľov a prístupov. Zistite, ako môže SZVO pomôcť tieto ciele dosiahnuť a získať pre spoločnosť najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou.

Zabezpečte politické angažovanie na vysokej úrovni a vedenie pre SZVO.

Identifikujte produkty a služby zaobstarávané obstarávateľom, ktoré predstavujú najväčšie sociálne riziko a najväčšiu možnosť zlepšenia sociálneho výsledku.

Rozvíjaním cieľov a akčného plánu reagujte na sociálne otázky v obstarávaní.

Zvýšte informovanosť zainteresovaných strán o SZVO.

Zabezpečte, aby boli postupy obstarávania prístupné pre subjekty, ako sú malé a stredné podniky, sociálno-hospodárske podniky a dobrovoľnícky a komunitný sektor bez ohľadu na ich právnu formu.

III. Identifikovanie potrieb a plánovanie obstarávania

1. Dôležitosť zhodnotenia skutočných potrieb

Zhodnotenie skutočných potrieb je kľúčovým krokom, ktorý musí obstarávateľ vykonať v prípravnom štádiu ešte pred vymedzením predmetu zákazky.

Obstarávateľ sa napríklad môže rozhodnúť, že potrebuje propagovať informácie na verejnosti. Táto propagácia by mala vždy, keď je to možné, zahŕňať riešenie sociálneho začleňovania, ako je napríklad propagácia informácií v dostupnom formáte, ktorý môžu použiť aj osoby so zdravotným postihnutím.

Je to štádium, v ktorom môže verejný sektor najlepšie identifikovať sociálne normy poskytované pri obstarávaní. Subjekty na „strane klienta“ od politických činiteľov až po odborníkov musia:

- aktívne vyhľadávať možnosti podpory sociálnych noriem;
- zabezpečiť, aby tieto možnosti súviseli s predmetom zákazky a aby boli vzhľadom na náklady účinné;
- zameriavať sa na požadované výsledky;

- vytvoriť flexibilné prostredie na prispôsobenie sa meniacim požiadavkám počas trvania projektu³³;
- identifikovať potreby všetkých kategórií používateľov obstarávaných služieb, prác alebo dodávok.

Obstarávateľ by mal zvážiť svoje potreby praktickým spôsobom, aby bol efektívny a aby nevynechal žiaden sociálny účinok.

2. Vymedzenie predmetu

Po zhodnotení svojich potrieb dokáže obstarávateľ ľahšie určiť predmet zákazky. **„Predmet“ zákazky súvisí s produktom, službou alebo prácou, ktorú chce obstarávateľ zaobstaráť.** Pri vymedzení predmetu zákazky majú obstarávateľa veľkú voľnosť pri výbere, čo chcú zaobstaráť vrátane tovarov a služieb, ktoré spĺňajú sociálne normy, ak tieto normy súvisia so skutočnými dodávkami, službami alebo prácami, ktoré sa majú zakúpiť (a ktoré predstavujú predmet zmluvy).

Príklady:

Normy týkajúce sa zjednodušenia prístupu pre osoby so zdravotným postihnutím môžu byť súčasťou predmetu pracovnej zákazky na stavbu školy, pretože sa môžu týkať a byť súčasťou popisu prác, ktoré chce obstarávateľ zakúpiť.

- Na druhej strane, pracovné podmienky pracovníkov, ktorí školu stavajú, nemôžu byť súčasťou predmetu zákazky, pretože nesúvisia so zámerom zákazky, ale len so spôsobom jej plnenia. Požiadavky týkajúce sa pracovných podmienok* však možno za určitých podmienok zahrnúť do doložiek plnenia zákazky.
- V zákazkách na služby môže obstarávateľ v predmete zákazky stanoviť, že poskytované služby musia spĺňať potreby všetkých kategórií používateľov služieb vrátane tých, ktorí sú sociálne znevýhodnení alebo vylúčení.

* Všetky doložky plnenia zákazky vrátane tých, ktoré sa vzťahujú na pracovné podmienky, je potrebné spájať s plnením zákazky a z dôvodu zachovania transparentnosti v predstihu uverejniť v oznámení o vyhlásení zadávacieho konania. Podrobnejšie informácie nájdete v sekcii „Predpisy o doložkách plnenia zákazky“.

³³ V prípade, že boli takéto zmeny počiatočných podmienok zákazky obstarávania plánované v počiatočnej zmluve o zákazke alebo oprávnené podľa okolností uvedených v smerniciach o obstarávaní (zvlášť články 31 a 61 smernice 2004/18/ES vzťahujúce sa na zadávanie zákaziek na dodatočné zásoby, služby a práce) a sú v súlade s akýmkoľvek dodatočnými vnútroštátnymi predpismi, ktoré môžu v súvislosti s touto problematikou existovať.

Dostupnosť je napríklad často zahrnutá ako vlastnosť kupovaných tovarov a služieb. Takéto nákupy by mali byť uskutočňované bez deformovania trhu, t. j. bez obmedzovania alebo bránenia v prístupe na trh. Výsledkom procesu určovania predmetu zákazky je vo všeobecnosti základný opis produktu, služby alebo práce, ale môže byť aj vo forme definície založenej na charakteristike.

Na druhej strane, do predmetu zákazky nemožno zahrnúť aspekty nesúvisiace so skutočnými dodávkami, prácami alebo službami, ktoré chcú obstarávatelia zakúpiť.

V zásade **môže obstarávateľ vymedziť predmet zákazky akýmkoľvek spôsobom, ktorý spĺňa jeho potreby**. Právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania sa veľmi nezaobierajú tým, čo obstarávatelia kupujú, ale hlavne tým, ako to kupujú. Z tohto dôvodu ani smernice o obstarávaní neregulujú predmet zákaziek ako taký.

Voľnosť pri definovaní zákazky však nie je neobmedzená. V niektorých prípadoch by mohol výber konkrétneho produktu, služby alebo práce porušiť možnosť rovnakých podmienok pri verejnom obstarávaní pre spoločnosti z celej EÚ. **Musí existovať niekoľko opatrení**. Tieto opatrenia sa zakladajú najmä na skutočnosti,

že ustanovenia ZEÚ týkajúce sa nediskriminácie, slobody poskytovať služby a voľnosti pohybu tovarov sa uplatňujú vo všetkých prípadoch, a teda aj na zákazky verejného obstarávania pod hranicou stanovenou v smerniciach o obstarávaní alebo na určité aspekty zákaziek, ktoré nie sú zahrnuté v týchto smerniciach.

V praxi to znamená, že vo všetkých prípadoch musí obstarávateľ zabezpečiť, že zákazka neovplyvní prístup k vnútroštátnemu trhu iným subjektom z krajín EÚ alebo krajín s rovnakými právami³⁴. V prípade zákaziek, ktoré smernice o obstarávaní nezahŕňajú, presahuje zásada nediskriminácie štátnu príslušnosť a vyžaduje prísne dodržiavanie rovnakého zaobchádzania s kandidátmi alebo uchádzačmi vzhľadom na všetky aspekty zákazky.

Druhým opatrením, ktorým sa zaoberá ďalšia kapitola, je skutočnosť, že v súlade s predpismi o verejnom obstarávaní nesmie byť technická špecifikácia definujúca zákazku sformulovaná diskriminujúcim spôsobom a musí súvisieť s predmetom zákazky.

Existujúce právne predpisy EÚ a vnútroštátne právne predpisy, ktoré sú v súlade so zákonmi EÚ týkajúcimi sa sociálnych alebo iných záležitostí, môžu obmedzovať alebo ovplyvňovať možnosť výberu predmetu zákazky.

³⁴ Napríklad subjekty z krajín, ktoré sú viazané dohodou Svetovej obchodnej organizácie o vládnom obstarávaní.

3. Zdokonalenie prístupu k možnostiam obstarávania

3.1. Zlepšenie prístupu k možnostiam obstarávania

Niektoré skupiny uchádzačov však môžu mať k trhu verejného obstarávania komplikovanejší prístup (napríklad MSP). Nákupcovia môžu na tieto komplikácie reagovať, ale nemôžu uprednostňovať konkrétne skupiny uchádzačov. Zákony EÚ povoľujú nákupcom pozitívne konanie, ale nie pozitívnu diskrimináciu³⁵.

Účelom je namiesto toho zaručiť rovnaké podmienky, takže obstarávatelia ponúknu málo zastúpeným podnikom rovnaké príležitosti súťažiť o verejné zákazky ako iným kvalifikovaným dodávateľom. Týmto spôsobom je možné podporovať súťaž, pretože sa do zadávacieho procesu zapojí viac spoločností. V rámci týchto obmedzení možno vykonať rôzne opatrenia:

- podnecovať veľké organizácie, aby sa otázke rozmanitosti dodávateľov venovali na dobrovoľnej báze

poskytovaním rovnakých príležitostí rôznym dodávateľom ako subdodávateľom a podporovaním rovnosti a rozmanitosti³⁶;

- podnecovať do účasti rôznych dodávateľov uverejňovaním plánu postupu hlavných činností obstarávania, identifikovaním veľkých zákaziek, ktoré by mali byť predmetom zadávacieho konania počas nasledujúcich 12 mesiacov;
- organizovať podujatia typu „stretnutie s nákupcom“ prístupné pre všetkých potenciálnych kandidátov s cieľom zvýšiť ich informovanosť o potrebách a politických prioritách obstarávateľa a zvýšiť tak transparentnosť a dostupnosť procesu obstarávania;
- rozvíjať programy podpory podnikania s cieľom zvyšovať spôsobilosť malých a rozmanitých dodávateľov a poskytovať usmernenia týkajúce sa procesu verejného obstarávania.

Čo nie je povolené – príklady

- S výnimkou špeciálnych ustanovení týkajúcich sa chránených dielní^{*} a programov chránených pracovných miest nákupcovia nemôžu vyhradzovať plnenie zákaziek pre konkrétne skupiny firiem, pretože tým porušia požiadavku zákona EÚ týkajúcu sa rovnakého zaobchádzania.

V oblasti sociálnych služieb však vo výnimočných prípadoch a pri splnení špecifických podmienok možno vyhradiť plnenie určitých zákaziek pre neziskové subjekty^{**}. V takom prípade sa vyžaduje existencia vnútroštátneho zákona, ktorý reguluje túto konkrétnu činnosť a zaoberá sa obmedzením prístupu k určitým službám v prospech neziskových subjektov. Takýto vnútroštátny zákon by však obmedzoval články 49 a 56 ZEÚ týkajúce sa slobody usadiť sa a voľného pohybu služieb a posudzovať by sa podľa jednotlivých prípadov. Na základe precedentného práva Súdneho dvora Európskej únie by mohlo byť takéto obmedzovanie oprávnené, najmä ak predstavuje nevyhnutný a primeraný spôsob dosiahnutia určitých sociálnych cieľov, ktoré sleduje národný systém sociálnej starostlivosti.

- Obstarávateľ nemôže obmedzovať možnosť súťaže uchádzačom, ktorí už majú v istej geografickej oblasti podnik, ale v doložkách plnenia zákazky môže vyžadovať, aby úspešný uchádzač otvoril v určitej oblasti pobočku alebo podnik, ak je to opodstatnené na účely úspešného splnenia zákazky (napríklad koordináciou zložitej stavebnej zákazky na stavenisku).

* Ktoré na základe svojich charakteristických znakov možno nebudú môcť získať zákazky podľa bežných podmienok súťaže (pozrite si kapitolu III, sekcia 3.2, „Rezervy pre chránené dielne“).

** Pozrite si rozhodnutie Súdu zo 17. júna 1997 v prípade C-70/95 (Sodemare) [1997] ECR I-3395. Pozrite si aj odpoveď na otázku 2.7 v pracovnom dokumente útvarov Komisie „Najčastejšie kladené otázky týkajúce sa uplatňovania predpisov verejného obstarávania sociálnych služieb všeobecného záujmu“ dostupnom na webovej lokalite: http://ec.europa.eu/services_general_interest/docs/sec_2007_1514_en.pdf.

³⁵ Na základe výnimky stanovenej v článku 28 smernice 2004/17/ES a v článku 19 smernice 2004/18/ES, ktorá za určitých podmienok umožňuje vyhradiť zákazku pre chránené dielne alebo zabezpečiť, aby sa takéto zákazky plnili prostredníctvom programov chránených pracovných miest.

³⁶ Ak však pozitívna diskriminácia nie je povolená, v štádiu zadávania zákazky nemôžu obstarávatelia zvyhodňovať uchádzačov, ktorí využívajú špecifickú triedu dodávateľov alebo subdodávateľov (napríklad MSP). Podobne nemôžu obstarávatelia v doložkách plnenia zákazky požadovať, aby určité percento dodávateľov alebo subdodávateľov zmluvných strán bolo z triedy MSP alebo iných špecifických tried.

Príklady:

Spojené kráľovstvo: Správny orgán pre oblasť Veľkého Londýna prijal politiku propagácie väčšej rozmanitosti medzi dodávateľmi z verejného sektora. Cieľom je „zabezpečiť rovnaké podmienky“, aby „sme tak ponúkli málo zastúpeným podnikom rovnaké možnosti súťažiť o skupinové zákazky správneho orgánu pre oblasť Veľkého Londýna ako iným kvalifikovaným dodávateľom“. Správny orgán pre oblasť Veľkého Londýna rozlišuje medzi pozitívnym konaním (ktoré uplatňuje) a pozitívnu diskrimináciu (ktorú odmieta). Zoskupenie správneho úradu pre oblasť Veľkého Londýna začalo hodnotiť svoje procesy obstarávania, aby tak odstránilo bariéry pre MSP a rozmanitých dodávateľov súťažiacich o ich zákazky. Boli vytvorené postupy obstarávania veľkých zákaziek, ktoré majú reagovať na rozmanitosť dodávateľov poskytovaním rovnakých možností rozmanitým dodávateľom ako subdodávateľom a podporovaním rovnosti a rozmanitosti. Zoskupenie správneho úradu pre oblasť Veľkého Londýna pravidelne kontroluje svoje výdavky s MSP a inými rozmanitými podnikmi, aby identifikovalo trendy a poskytlo ďalšie vstupné údaje na vylepšenie svojich procesov obstarávania.

Začalo sa hodnotenie procesov obstarávania s cieľom identifikovať potenciál MSP zadávať ponuky na zákazky a aktuálny dodávateľia boli požiadaní, aby vyjadrili svoj názor na postupy obstarávania správneho úradu pre oblasť Veľkého Londýna a pomohli tak určiť konanie, prostredníctvom ktorého by sa tieto procesy stali dostupnejšie.

Prostredníctvom Agentúry pre rozvoj Londýna navyše zoskupenie správneho úradu pre oblasť Veľkého Londýna spája svoje procesy obstarávania s programami podpory podnikania, ktoré vylepšujú schopnosti malých a rozmanitých dodávateľov zadávať ponuky na zákazky vo verejnom sektore. Tento proces môže zvýšiť šance podnikov získať zákazky zoskupenia správneho úradu pre oblasť Veľkého Londýna a tomuto zoskupeniu poskytuje konkurencieschopnejšiu základňu dodávateľov uchádzajúcich sa o prácu.

Írsko: Cieľom programu Go-Tender Programme spoločnosti InterTrade Ireland bolo „vytvoriť cezhraničné obchodné príležitosti pre MSP na trhu verejného obstarávania celého ostrova prostredníctvom zabezpečenia starostlivo celených oblastných kurzov“. Cieľmi programu bolo zvýšiť informovanosť dodávateľov najmä s ohľadom na cezhraničné zákazky a vytvoriť cezhraničné možnosti pre MSP na trhu verejného obstarávania celého ostrova, poskytnúť MSP znalosti týkajúce sa trhu verejného sektora na ostrove, rozvinúť schopnosti potrebné na získanie práce vo verejnom sektore v obidvoch postaveniach a poskytnúť dlhoročnú bezprostrednú podporu v procese zadávania ponúk na prácu. Počas uplynulých troch rokov sa uskutočnili prezentácie na 30 kurzoch, ktoré navštívilo 400 dodávateľov zo skupiny MSP. Mnohí z týchto dodávateľov sa úspešne uchádzali o zákazky vo verejnom sektore v Írsku, Severnom Írsku a Európe.

* Medzinárodné centrum odborného vzdelávania Medzinárodnej organizácie práce: „Prieskum začlenenia sociálneho hľadiska do verejného obstarávania v EÚ“, 21. júl 2008.

- Delenie zákaziek na skupiny jednoznačne uľahčuje prístup MSP vzhľadom na kvantitu (množstvo sa môže lepšie zhodovať s výrobnými kapacitami MSP) aj kvalitu (obsah skupín sa môže lepšie zhodovať so špecializáciou MSP). Je to možné pod podmienkou, že sa zákazky nedelia s cieľom vyhnúť sa uplatneniu smerníc o obstarávaní³⁷.

Príklad:

Francúzsko: S cieľom dosiahnuť čo najväčšiu možnú konkurencieschopnosť je všeobecným pravidlom zadávať zákazky vo forme oddelených skupín. Obstarávatelia však môžu zadať globálne zákazky, ak sa domnievajú, že by sa delením do skupín obmedzila konkurencieschopnosť alebo by hrozilo, že sa plnenie zákazky stane technicky náročné alebo nákladné alebo ak obstarávateľ nie je v pozícii koordinovať plnenie zákazky.

³⁷ Články 9(3) a (5) smernice 2004/18/ES a články 17(2) a (6) smernice 2004/17/ES.

3.2. Rezervy pre chránené dielne

Smernice o obstarávaní³⁸ však zahŕňajú výslovné ustanovenie povoľujúce členským štátom „vyhradiť právo na účasť v procese zadávania verejných zákaziek“ pre chránené dielne alebo „zabezpečiť, aby sa takéto zákazky plnili prostredníctvom programov chránených pracovných miest“.

Vysvetlením je skutočnosť, že „chránené dielne a programy chránených pracovných miest účinne prispievajú k začleňovaniu a opätovnému začleňovaniu osôb so zdravotným postihnutím do pracovného procesu. Takéto dielne však za bežných podmienok súťaže nemusia získať zákazky³⁹. Je následne vhodné, aby mohli členské štáty uprednostniť takéto dielne a umožniť im existovať bez toho, aby museli súťažiť s inými hospodárskymi subjektmi.

Podľa vyššie uvedených ustanovení smerníc o obstarávaní je takéto vyhradenie povolené len za určitých podmienok:

- každé takéto vyhradenie musí byť iniciované členským štátom prostredníctvom právnych predpisov, ktoré by v prípade chýbajúcich vnútroštátnych právnych predpisov povoľujúcich takéto vyhradenie nemali byť verejnými orgánmi prijaté *ad hoc*;
- minimálne 50 % zamestnancov takýchto chránených dielní alebo programov chránených pracovných miest musia tvoriť osoby so zdravotným postihnutím;
- na základe povahy a vážnosti zdravotného postihnutia nemôžu za bežných podmienok dotyční zamestnanci vykonávať zamestnanie.

Ak členské štáty tieto ustanovenia využívajú, musí to byť uvedené v oznámení o zákazke a predbežné informatívne oznámenia a oznámenia o zákazke musia obsahovať rozsah preferencií⁴⁰.

Príklady:

Nemecko: Spolkový výnos z 10. mája 2005 týkajúci sa zákaziek pre dielne s pracovníkmi so zdravotným postihnutím vyžaduje, aby spolkové obstarávacie agentúry vyhradili časť svojho rozpočtu na zákazky, ktoré možno zadať dielňam s pracovníkmi so zdravotným postihnutím. Môže to dokonca zahŕňať zákazky na veľké dodávky a služby. Účasť je obmedzená na dielne s pracovníkmi so zdravotným postihnutím*. Aj napriek tomu musia tieto dielne súťažiť v procesoch zadávania zákaziek a predkladať hospodársky primerané ponuky. Obstarávatelia musia navyše splniť všeobecné podmienky obstarávacieho poriadku týkajúce sa transparentnosti. Zdá sa, že mnoho mestských úradov nastavilo politiku obstarávania v prospech pracovníkov so zdravotným postihnutím. Tieto dielne sú často v čiastočnom alebo plnom vlastníctve mestského úradu, ktorý zadáva zákazky.

Francúzsko: Článok L323-1 francúzskeho zákona *Code du travail* (Zákonník práce) vyžaduje, aby súkromní a verejní zamestnávateľia (s viac ako 25 zamestnancami) zamestnávali minimálne na 6 % zo svojich pracovných pozícií osoby so zdravotným postihnutím. Podľa článku L323-8 zákonníka môžu zamestnávateľia, najmä obstarávacie agentúry, čiastočne plniť túto povinnosť zadávaním zákaziek spoločnostiam, ktoré poskytujú prácu osobám so zdravotným postihnutím. V kontexte verejného obstarávania to pozostáva z vyhradenia určitých zákaziek pre subjekty, v ktorých viac ako 50% z počtu zamestnancov predstavujú osoby so zdravotným postihnutím v súlade s článkom 19 smernice 2004/18.

* Podmienky, podľa ktorých môžu obstarávatelia vyhradiť zákazky pre dielne s osobami so zdravotným postihnutím, sú stanovené v článku 19 smernice 2004/18/ES a článku 28 smernice 2004/17/ES.

³⁸ Článok 28 smernice 2004/17/ES a článok 19 smernice 2004/18/ES sa vzťahujú na „chránené dielne“ a „programy chránených pracovných miest“, „kde osoby so zdravotným postihnutím tvoria väčšinu zamestnancov“. Takéto subjekty môžu byť v jednotlivých členských štátoch známe pod rôznymi názvami. Treba poznamenať, že článok 28 smernice 2004/17/ES a článok 19 smernice 2004/18/ES zahŕňajú **všetky podobné subjekty (bez ohľadu na názov)**, ak (a) minimálne 50 % zamestnancov tvoria osoby so zdravotným postihnutím a (b) spĺňajú ostatné podmienky stanovené spomínanými článkami.

³⁹ Odôvodnenie 28 smernice 2004/18/ES a odôvodnenie 39 smernice 2004/17/ES.

⁴⁰ Smernica 2004/18/ES, príloha VII a smernica 2004/17/ES, príloha XIII: Ak je to vhodné, predbežné informatívne oznámenia a oznámenia o zákazke musia uvádzať, „či je verejná zákazka vyhradená pre chránené dielne alebo či je jej plnenie vyhradené v rámci programov chránených pracovných miest.“

Identifikovanie potrieb a plánovanie obstarávania – V SKRATKE

V jednotlivých procesoch obstarávania:

Identifikujte potreby obstarávateľa a vhodne ich vyjadrite.

Zvážte ako a do akej miery sa do tohto obstarávania hodia možné ciele alebo povinnosti sociálnej politiky.

Použite testy cenovej dostupnosti a efektívnosti nákladov vrátane zhodnotenia výhod a nákladov v prípade využitia obstarávania na dosiahnutie sociálnych cieľov.

Identifikujte predmet zákazky a do akej miery by mali alebo mohli byť sociálne ciele stanovené ako súčasť predmetu zákazky.

Prístup k možnostiam obstarávania vylepšite zabezpečením rovnakých podmienok, aby dodávatelia z málo zastúpených podnikov mali rovnaké príležitosti súťažiť o verejné zákazky ako iní kvalifikovaní dodávatelia (pod podmienkou, že to nevedie k „pozitívnej diskriminácii“).

Zvážte, ktorý je najlepší spôsob šírenia politiky obstarávateľa na verejnosti, čím zabezpečíte optimálnu transparentnosť pre potenciálnych dodávateľov alebo poskytovateľov služieb a občanov, ktorým obstarávateľ slúži.

IV. Zákazka

A. Vymedzenie požiadaviek zákazky

1. Vytváranie technickej špecifikácie

Po tom, ako obstarávateľ vymedzí predmet zákazky, musí ho preformulovať do podrobnej merateľnej technickej špecifikácie, ktorú možno priamo uplatniť v procese verejného obstarávania.

Technická špecifikácia má preto tri funkcie:

- Opisuje požiadavky obstarávania, takže sa spoločnosti môžu rozhodnúť, či majú o obstarávanie záujem. Týmto spôsobom ovplyvňujú mieru konkurencie.
- Uvádzajú merateľné požiadavky, podľa ktorých možno hodnotiť zadávacie konania.
- Prestavujú minimálne kritérium, ktoré musí byť splnené. Ak nie sú formulované jasne a správne, nevyhnutným dôsledkom sú nevhodné ponuky. Ponuky, ktoré nespĺňajú technickú špecifikáciu sa musia odmietnuť.

Podľa predpisov EÚ týkajúcich sa verejného obstarávania môže obstarávateľ hodnotiť alebo porovnávať návrhy uchádzačov len na základe požiadaviek v technickej špecifikácii. Podobne môže obstarávateľ zhodnotiť schopnosť uchádzačov plniť len to, čo je uvedené v špecifikácii. Špecifikácia sa zverejní na začiatku procesu zadávacieho konania, čo je dôvodom, prečo musia obstarávatelia správne sformulovať požiadavky hneď prvýkrát.

Technická špecifikácia musí **súvisieť s predmetom zákazky**. Požiadavky, ktoré so samotným produktom alebo službou nesúvisia, ako napríklad požiadavky týkajúce sa spôsobu riadenia zväzku, nepredstavujú technickú špecifikáciu v zmysle uvedenom v smerniciach o obstarávaní. Požiadavky týkajúce sa napríklad naboru zamestnancov z určitých skupín (osoby so zdravotným postihnutím, ženy atď.) sa preto za technickú špecifikáciu nepovažujú. Za „technickú špecifikáciu“ v zmysle uvedenom v smerniciach o obstarávaní nemožno považovať ani označenie týkajúce sa „sociálnej spôsobilosti“ zväzku.

Smernice o obstarávaní navyše ustanovujú, že technická špecifikácia **nesmie znižovať konkurenciu**⁴¹, musí byť **transparentná**⁴² a **nesmie diskriminovať** žiadnu možnú zmluvnú stranu, ktorá nepochádza z členského štátu obstarávateľa⁴³.

Čo je povolené – niekoľko príkladov

- V zákazke na prácu požadovať opatrenia, ktoré predchádzajú nehodám na pracovisku a ktoré uvádzajú podmienky uskladnenia nebezpečných produktov s cieľom chrániť zdravie a zaručiť bezpečnosť pracovníkov.
- Požadovať, aby produkty spĺňali určité ergonomické charakteristiky s cieľom zabezpečiť prístup pre všetky kategórie používateľov vrátane osôb so zdravotným postihnutím*.

Čo nie je povolené – niekoľko príkladov

- Požadovať, aby bolo nezávislé kontaktné centrum poskytujúce telefonickú podporu a podporu online (ktorú možno oprávnené poskytovať z ktoréhokoľvek miesta) umiestnené v konkrétnom meste.
- Uverejniť špecifikácie zákazky na správu budovy a následne vybrať uchádzačov na základe skutočnosti, či by boli schopní budovu v budúcnosti kúpiť, ak sa ju obstarávateľ rozhodne privatizovať.

* Pozrite si článok 23 smernice 2004/18/ES a článok 34 smernice 2004/17/ES.

⁴¹ Článok 23(2) smernice 2004/18/ES.

⁴² Článok 23(1) smernice 2004/18/ES.

⁴³ Článok 23(3) smernice 2004/18/ES.

2. Používanie špecifikácie založenej na plnení a funkčnej špecifikácie

Smernice o obstarávaní obstarávateľom výslovne povolujú vybrať si medzi špecifikáciou založenou na normách, na plnení a funkčnou špecifikáciou⁴⁴. Prístup založený na plnení alebo funkčný prístup zvyčajne poskytuje väčší priestor na trhovú kreativitu a v niektorých prípadoch podnecuje trh do vývoja inovatívnych technických riešení. Ak sa obstarávateľ rozhodne pre tento prístup, technická špecifikácia nemusí byť príliš podrobná.

Prostredníctvom možnosti definovania technickej špecifikácie na základe plnenia alebo funkčných požiadaviek môžu obstarávatelia vyhľadávať inovatívne riešenia, ktoré lepšie vyhovujú ich potrebám. Požiadavky dostupnosti produktu možno napríklad vymedziť buď stanovením podrobných technických noriem, alebo stanovením noriem založených na požiadavkách funkčnej dostupnosti. Druhá možnosť môže pôsobiť ako podnet pre hospodárske subjekty navrhnuť v svojich zadávacích konaniach inovatívne riešenia.

Keďže sa možnosti na trhu vzhľadom na špecifikáciu založenú na plnení značne menia, obstarávateľ by sa mal na účely poskytnutia správneho a opodstatneného hodnotenia uistiť, že je jeho špecifikácia dostatočne jasná.

Pri veľkých a zložitých projektoch môže existovať viacero oblastí zohľadnenia sociálnych otázok, ale bez ohľadu na veľkosť projektu špecifikácia musí:

- uvádzať konkrétne požadované výsledky a výstupy a musí uchádzačov podnecovať, aby svoje schopnosti a skúsenosti využívali na vynachádzanie riešení;
- byť dostatočne široká, aby umožnila uchádzačom pridať hodnotu, ale nie príliš široká, aby sa necítili vystavení rizikám, ktoré sa ťažko vyčíslujú a dvíhajú ceny;

- súvisieť s predmetom zákazky, pričom musí zohľadňovať vhodné politické ciele vrátane prierezových iniciatív a zákonné povinnosti a prieskumy trhu týkajúce sa možností priemyselných dodávok.

3. Používanie obmien

Dialóg s potenciálnymi uchádzačmi pred dokončením špecifikácie môže pomôcť identifikovať príležitosti vhodné na podporu rovnakých možností a udržateľnosti. Prostredníctvom týchto rokovaní a praktickými rozhodnutiami týkajúcimi sa rozdelenia a správy rizík možno stanoviť najlepšiu oblasť pre požiadavky, aby boli obchodne uskutočniteľné. Pomôcť môže aj porovnanie aktuálnych služieb s tými, ktoré sú poskytované inde. Tieto techniky by sa mali používať opatrne, aby sa predišlo zvýhodneniu určitého konkrétneho dodávateľa.

Dokonca aj po takomto prieskume trhu je možné, že si obstarávateľ nemusí byť istý, ako najlepšie zaradiť sociálne normy do konkrétnej technickej špecifikácie. V takom prípade bude možno užitočné požiadať potenciálnych uchádzačov o predloženie sociálne zodpovedných obmien. Znamená to, že obstarávateľ by mal pre produkt, ktorý chce kúpiť, stanoviť minimálnu technickú špecifikáciu, ktorá sa bude vzťahovať na neutrálnu ponuku a aj na jej sociálne zodpovednú obmenu. V prípade sociálne zodpovednej obmeny dodá obstarávateľ technickej špecifikácii sociálny rozmer⁴⁵.

Ak sú ponuky zadané, obstarávateľ ich môže všetky (neutrálne aj sociálne zodpovedné ponuky) porovnať na základe rovnakého kritéria zadávania zákazky. Z toho dôvodu môže obstarávateľ použiť obmeny, aby podporil sociálne normy tým, že umožní porovnať bežné riešenia so sociálnymi možnosťami (založenými na rovnakých bežných technických požiadavkách). Pokiaľ obstarávateľ neuvádza inak, spoločnosti môžu zadávať ponuky buď na základe bežného riešenia, alebo na základe obmeny.

⁴⁴ Článok 23(3) smernice 2004/18/ES.

⁴⁵ Tento sociálny rozmer musí, samozrejme, súvisieť s predmetom zákazky (v zmysle skutočných dodávok, služieb alebo prác, ktoré chce obstarávateľ kúpiť) a musí byť v súlade so všetkými predpismi a zásadami EÚ vzťahujúcimi sa na technickú špecifikáciu pri verejnom obstarávaní.

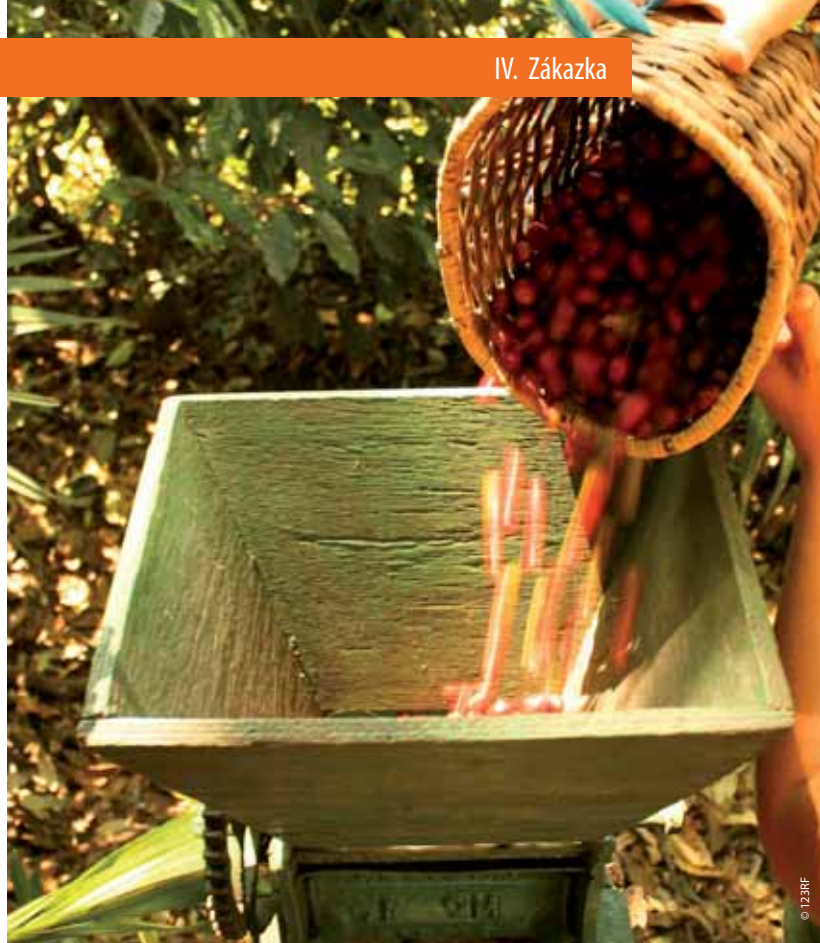
Skôr ako môže obstarávateľ prijať obmeny pri verejnom obstarávaní⁴⁶, musí v dokumentoch týkajúcich sa zadávacieho konania vopred stanoviť:

- že sa budú prijímať obmeny;
- minimálnu sociálnu špecifikáciu, ktorú musia obmeny splniť (napríklad lepšie sociálne plnenie);
- konkrétne požiadavky na uvádzanie obmien v ponukách (napríklad požiadavka samostatnej obálky, ktorá uvádza, že ide o obmenu alebo že obmenu možno predkladať len v kombinácii s neutrálnou ponukou).

Nákupcovia, ktorí umožňujú zadávanie obmien, môžu porovnať neutrálne ponuky so sociálne zodpovednými obmenami – na základe rovnakého kritéria zadávania zákazky – a zhodnotiť návrhy uchádzačov, aby tým získali dodatočné výhody pri dosahovaní sociálnych noriem a rozhodli, či sú cenovo dostupné.

Príklad:

Príkladom je obstarávanie stravovacích služieb pre verejnú správu, pri ktorom by obstarávateľ mohol pozvať dodávateľov, aby prezentovali okrem neutrálnej (bežnej) ponuky aj obmenu, ktorá by zahŕňala sociálny rozmer (príprava nízkokalorickej, nesolenej alebo kóšer stravy s cieľom splniť lekárske alebo náboženské potreby všetkých kategórií používateľov služby).

4. Sociálne označenia a dôsledky pre etické obchodovanie

Obstarávateľ môže mať záujem kúpiť tovary, ktoré prispievajú k udržateľnému rozvoju (ďalej označované ako „tovary etického obchodovania“). V takom prípade možno vhodné hľadisko zohľadniť v špecifikácii zadávacieho konania, ale nemožno požadovať, aby produkty niesli špecifické označenie etického obchodovania alebo certifikácie⁴⁷, pretože by to obmedzovalo prístup k zákazkám pre produkty, ktoré nie sú certifikované, ale spĺňajú podobné normy udržateľného obchodovania. Je to všeobecná zásada, ktorá platí nielen v prípade označení etického obchodovania, ale v prípade všetkých označení, ktoré vyžadujú predchádzajúcu certifikáciu hospodárskych subjektov alebo ich produktov. Podobne aj obstarávateľ, ktorý chce kúpiť bioprodukty, nemôže vyžadovať špecifické ekologické označenie, ale v dokumentoch týkajúcich sa zadávacieho konania môže žiadať, aby produkty spĺňali špecifické kritérium biologického poľnohospodárstva.

⁴⁷ V tejto príručke sa pod pojmom „označenie etického obchodovania alebo certifikácia“ rozumie akýkoľvek mimovládny systém zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodovaním (napríklad spravodlivé obchodovanie, Fairtrade, Max Havelaar, Utz, Rainforest Alliance atď.). Podrobnejšie informácie o spravodlivom obchodovaní a ďalších systémoch zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodovaním nájdete v oznámení Komisie KOM(2009) 215 v konečnom znení z 5. mája 2009 „Príspevok k trvale udržateľnému rozvoju: úloha spravodlivého obchodovania a mimovládnych systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodovaním“ dostupnom na webovej lokalite: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/may/tradoc_143089.pdf.

⁴⁶ Pozrite si článok 24 smernice 2004/18/ES a článok 36 smernice 2004/17/ES.

- (a) Požiadavky udržateľnosti možno zahrnúť do technickej špecifikácie verejného zadávacieho konania pod podmienkou, že toto kritérium bude súvisieť s predmetom danej zákazky⁴⁸ a že sa zabezpečí dodržiavanie ďalších relevantných predpisov EÚ týkajúcich sa verejného obstarávania⁴⁹ a zásad rovnakého zaobchádzania a transparentnosti.

Obstarávateľ, ktorý chce kúpiť tovar etického obchodovania, môže tak urobiť definovaním relevantného kritéria udržateľnosti v technickej špecifikácii tovaru. Po tom, ako sa obstarávateľ rozhodne o predmete obstarávanej zákazky (aký všeobecný typ produktov chce kúpiť), môže definovať technickú špecifikáciu týchto produktov⁵⁰. Požiadavky však musia súvisieť s charakteristikami alebo činnosťou produktov (napríklad recyklovaný materiál) alebo s výrobným procesom produktov (napríklad organicky pestované).

Požiadavky súvisiace s pracovnými podmienkami pracovníkov zapojených v procese výroby obstarávaných dodávok nemožno zahrnúť do technickej špecifikácie, pretože nepredstavujú technickú špecifikáciu v zmysle uvedenom v smerniciach o obsta-

rávaní. Za určitých podmienok ich však možno zahrnúť do doložiek plnenia zákazky⁵¹.

Obstarávatelia, ktorí chcú kúpiť tovary etického obchodovania, by nemali jednoducho „kopírovať“ celú technickú špecifikáciu pre označenie etického obchodu alebo certifikáciu⁵² do technickej špecifikácie svojich nákupov a už vôbec by nemali určiť špecifické označenie etického obchodovania alebo certifikáciu. Namiesto toho by mali zvážiť každé vedľajšie kritérium, ktoré je základom označenia etického obchodovania alebo certifikácie, a musia použiť iba to, ktoré súvisí s predmetom ich nákupu. Obstarávatelia môžu stanoviť, ktoré označenia etického obchodovania alebo certifikácie sa považujú za splnenie tohto kritéria, ale vždy musia umožniť aj iné spôsoby dokazovania. Uchádzači by mali mať možnosť výberu spôsobu, ktorým dokážu splnenie definovaných požiadaviek, a to buď vhodným označením etického obchodovania alebo certifikácie, alebo iným spôsobom.

- (b) Kritérium udržateľnosti (vrátane sociálneho kritéria) možno zahrnúť **do doložiek plnenia zákazky** pod podmienkou, že súvisí s plnením danej zákazky⁵³ (napríklad minimálna mzda a dôstojné pracovné

Príklady:

Ak chce obstarávateľ kúpiť kávu alebo ovocie spĺňajúce podmienky etického obchodovania, môže napríklad do podmienok plnenia obstarávanej zákazky zahrnúť doložku požadujúcu, aby dodávateľ platil výrobcovi sumu, ktorá im umožní pokryť náklady na udržateľnú výrobu, ako sú náklady na dôstojnú mzdu a pracovné podmienky pre zúčastnených pracovníkov, ekologické výrobné postupy a vylepšenia výrobných procesov a pracovných podmienok.

Nemecko: mesto Düsseldorf

Bod 7.3 poriadku verejného obstarávania mesta Düsseldorf v Severnom Porýní-Vestfálsku (*Vergabeordnung für die Stadtverwaltung Düsseldorf*) o plnení zákaziek stanovuje: „Nemožno obstarávať žiadne produkty, ktoré sú výsledkom zneužívania práce detí. Možno to dokázať nezávislou certifikáciou (napríklad pečiatkou Transfair alebo Rugmark). Ak pre predmetné produkty neexistuje takáto certifikácia, je povolená jej deklarácia vo forme prijatia dodatočných ustanovení zákazky na vykonanie práce a prijatia dodatočných ustanovení zákazky podľa obstarávacieho poriadku na zákazky dodávok a služieb.“

⁴⁸ V súlade s článkom 53 smernice 2004/18/ES a článkom 55 smernice 2004/17/ES.

⁴⁹ Podrobnejšie informácie nájdete v sekcii „Vymedzenie požiadaviek zákazky“.

⁵⁰ Rozumie sa, že technická špecifikácia musí byť definovaná nediskriminačným spôsobom.

⁵¹ Informácie o doložkách plnenia zákazky pri obstarávaní tovaru, na ktorý sa vzťahuje zabezpečenie trvalej udržateľnosti, nájdete v odseku (b) uvedenom nižšie a vo všeobecnej sekcii „Predpisy o doložkách plnenia zákazky“.

⁵² Pretože niektoré špecifikácie týchto označení etického obchodovania alebo certifikácií nemusia súvisieť s predmetom zákazky. Preto by ich začlenenie do špecifikácií zadávacieho konania bolo v rozpore so zásadami smerníc o obstarávaní.

⁵³ Podmienky obsiahnuté v doložkách plnenia zákazky nemusia nevyhnutne súvisieť s predmetom zákazky, len s plnením zákazky.

podmienky pracovníkov zúčastňujúcich sa na plnení zákazky) a že spĺňa *mutatis mutandis* ostatné požiadavky uvedené vyššie v odseku (a), ako aj všeobecnejšie podmienky stanovené v tejto príručke v sekcii „Predpisy o doložkách plnenia zákazky“.

5. Zohľadnenie sociálnych problémov vo výrobných metódach a procesoch

To, z čoho a ako je produkt vyrobený, môže byť v rámci sociálneho vplyvu dôležité. Podľa smerníc o obstarávaní možno výrobné metódy výslovne zohľadniť pri definovaní technickej špecifikácie⁵⁴.

Príklad:

Verejné zákazky na práce môžu v technickej špecifikácii zahŕňať technické požiadavky, ktorých cieľom je zabrániť nehodám na stavenisku. Takéto opatrenia (ktoré môžu zahŕňať napríklad vystavovanie informačných tabúl, podmienky uskladnenia nebezpečných produktov alebo plánovanie trás prepravy zariadenia) sú súčasťou projektu, ktorý je zahrnutý do zadávacieho konania.

V zákazke na obstarávanie stravovacích služieb pre nemocnicu môže obstarávateľ s cieľom zlepšiť podmienky pre pacientov v technickej špecifikácii požado-

vať, aby bola strava pripravovaná v súlade s určitými metódami, ktoré spĺňajú dietologické a lekárske požiadavky pre špecifické kategórie pacientov.

Keďže však musí celá technická špecifikácia súvisieť s predmetom zákazky, obstarávateľ môže zahrnúť len tie sociálne požiadavky, ktoré súvisia s predmetom zákazky.

6. Zdravotné postihnutie a technická špecifikácia

Smernice o obstarávaní⁵⁵ stanovujú, že technická špecifikácia uvedená v dokumentácii zákazky by sa mala zaoberať otázkami dostupnosti prác, dodávok alebo služieb, ktoré sú predmetom zákazky. Článok 23(1) smernice 2004/18/ES stanovuje, že „Vždy, keď je to možné,... technická špecifikácia by mala byť definovaná tak, aby zohľadňovala kritérium dostupnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím alebo návrh pre všetkých“. Ako už bolo vysvetlené, záväzné vnútroštátne požiadavky špecifikované v relevantných právnych predpisoch týkajúcich sa „dostupnosti pre všetkých“ sa musia odrážať v predmete zákazky. Je nevyhnutné, aby sa manažéri obstarávania oboznámili s týmito špecifickými vnútroštátnymi regulačnými požiadavkami týkajúcimi sa dostupnosti a návrhu pre všetkých a aby tieto požiadavky plne zahrnuli do dokumentov týkajúcich sa zadávacieho konania, predovšetkým vo forme technickej špecifikácie.

Príklad:

Taliansko: Zákon Stanca ukladá povinnosť sprístupniť všetky verejné webové stránky. Zákon stanovuje rad požiadaviek, ktoré sa majú používať pri verejnom obstarávaní webových stránok. „Výnos stanovujúci technické predpisy pre zákon 4/2004“ pozostáva najmä z príloh, ktoré obsahujú technické požiadavky dostupnosti webovej lokality, metodológiu hodnotenia webových stránok a požiadavky dostupnosti hardvéru a softvéru. Primárnymi zdrojmi inšpirácie pre tieto skupiny bola Iniciatíva dostupnosti webovej lokality W3C a pozitívna skúsenosť so sekciou 508 amerického zákona o obnove. Národné centrum pre informatiku vo verejnej správe (CNIPA) zodpovedá za hodnotenie vplyvných verejných zákaziek na obstaranie IKT a zisťuje, či zahŕňajú aj požiadavky na zjednodušenie prístupu odsúhlasené v právnych predpisoch. Zákon 4/2004 prideluje zodpovednosť za monitorovanie uplatňovania zákona predsedovi Rady ministrov (Ministerstvo pre inováciu a technológiu) a centru CNIPA. Počas roku 2006 bolo zhodnotených pätnásť hlavných projektov obstarávania (v hodnote 71 miliónov eur), aby sa v ich prípade posúdilo alebo vylepšilo dodržiavanie zákonov o zjednodušení prístupu. Väčšina týchto projektov, ktoré uskutočnilo 10 rôznych ústredných správ, sa zameriavala na webové stránky a obstarávanie hardvéru.

⁵⁴ Príloha VI smernice 2004/18/ES a príloha XXI smernice 2004/17/ES.

⁵⁵ Článok 23(1) smernice 2004/18/ES a článok 34(1) smernice 2004/17/ES.

Je zložité, aby boli všetci obstarávatelia špecialistami v každej sociálnej oblasti. Pre obstarávateľov je dôležité, aby mali na pamäti, že postupy v niektorých krajinách mimo EÚ by im mohli uľahčiť prácu na rozvíjaní noriem dostupnosti. V USA vyžaduje sekcia 508 zákona o obnove, aby federálni obstarávatelia využívali vo svojich verejných obstarávaníach normy dostupnosti, čo ovplyvnilo mnohé členské štáty EÚ, ako aj priemyselné

postupy. V EÚ vydala Európska komisia dve normalizačné poverenia s cieľom podporiť európske požiadavky dostupnosti pre verejné obstarávanie produktov a služieb v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT)⁵⁶ a zastavaného prostredia⁵⁷. Výsledkom prvej fázy poverenia 376 boli dostupné a identifikované normy dostupnosti spolu s rôznymi metódami hodnotenia dodržiavania týchto noriem pri nákupe IKT⁵⁸.

Vymedzenie požiadaviek zákazky v technickej špecifikácii – V SKRATKE

Vytvorte jasnú a presnú technickú špecifikáciu. Uistite sa, že špecifikácia súvisí s predmetom zákazky, odráža sociálne požiadavky, je transparentná a nediskriminačná.

Stavajte na „najlepších postupoch“ iných obstarávateľov. Použite siete ako spôsob získavania a šírenia informácií.

Použitím špecifikácie založenej na plnení alebo funkčnej špecifikácie podnecujte inovatívne sociálne zodpovedné ponuky. Zvážte zohľadnenie sociálnych problémov vo výrobných metódach a procesoch.

Ak si nie ste istí, či sociálne zodpovedné produkty alebo služby skutočne existujú a aká je ich cena a kvalita, požiadajte o sociálne zodpovedné obmeny.

Ak je to vhodné, zvážte vyhradenie zákazky pre chránené dielne alebo zabezpečte, aby sa zákazka plnila prostredníctvom programov chránených pracovných miest.

Uistite sa, že sú zahrnuté všetky plánované výstupy – do procesu ich nemožno pridať neskôr.

⁵⁶ Európska komisia, normalizačné poverenie pre Európsky výbor pre normalizáciu, Európsky výbor pre normalizáciu v oblasti elektrotechniky a Európsky inštitút pre telekomunikačné normy na podporu európskych požiadaviek dostupnosti pre verejné obstarávanie v oblasti IKT, M/376 EN, 7. decembra 2005.

⁵⁷ Európska komisia, normalizačné poverenie pre Európsky výbor pre normalizáciu, Európsky výbor pre normalizáciu v oblasti elektrotechniky a Európsky inštitút pre telekomunikačné normy na podporu európskych požiadaviek dostupnosti pre verejné obstarávanie v zastavanom prostredí, M/420 EN, 21. decembra 2007.

⁵⁸ Európske požiadavky dostupnosti pre verejné obstarávanie produktov a služieb v oblasti IKT (poverenie Európskej komisie M 376, fáza 1); CEN/BT WG 185 a CLC/BT WG 101-5, správa o „systémoch a mechanizmoch posudzovania zhody pri požiadavkách dostupnosti“.

B. Výber dodávateľov, poskytovateľov služieb a zmluvných strán

Kritérium výberu sa zameriava na schopnosť spoločnosti plniť zákazku, o ktorú sa uchádza. Smernice o obstarávaní obsahujú dve skupiny predpisov týkajúcich sa výberu: kritérium vylúčenia a predpisy týkajúce sa technickej a ekonomickej spôsobilosti.

1. Kritérium vylúčenia

Smernice o obstarávaní obsahujú dôkladný zoznam prípadov, v ktorých môže osobná situácia kandidáta alebo uchádzača viesť k jeho vylúčeniu z procesu obstarávania⁵⁹. Niektoré z týchto nedostatkov môžu byť sociálnej povahy. Dôvodom vylúčenia kandidáta alebo uchádzača môže byť napríklad:

- neschopnosť platiť sociálne príspevky⁶⁰ alebo
- prípady, keď bol hospodársky subjekt „usvedčený konečným rozhodnutím (s účinkom *res judicata* v súlade s právnymi ustanoveniami krajiny) z akéhokoľvek trestného činu ovplyvňujúceho jeho profesionálne správanie“⁶¹ alebo „je vinný zo závažného zneužitia úradnej moci (dokázaného akýmkoľvek spôsobom, ktorý môžu obstarávatelia predviesť)“⁶², ktoré je založené na koncepcii „závažného zneužitia úradnej moci“ definovanej vo vnútroštátnych právnych predpisoch⁶³.

⁵⁹ Článok 45 smernice 2004/18/ES a články 53(3) a 54(4) smernice 2008/17/ES. V niektorých vážnych kriminálnych prípadoch môže byť vylúčenie uchádzačov povinné.

⁶⁰ Článok 45(2)(e) smernice 2004/18/ES.

⁶¹ Článok 45(2)(c) smernice 2004/18/ES.

⁶² Článok 45(2)(d) smernice 2004/18/ES.

⁶³ „Závažné zneužitie úradnej moci“ doposiaľ nie je vymedzené európskymi právnymi predpismi ani precedenčným právom EÚ. Záleží preto na členských štátoch, aby tento pojem vymedzili vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch a určili, či porušenie určitých sociálnych povinností predstavuje závažné zneužitie úradnej moci.

Čo je povolené – príklady

- Vylúčenie uchádzača, ktorý bol rozhodnutím s účinkom *res judicata* usvedčený z nedodržania vnútroštátnych právnych predpisov zakazujúcich nelegálne zamestnávanie, vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti na pracovisku alebo vnútroštátnych predpisov zakazujúcich diskrimináciu na rôznych základoch (rasa, sexuálna orientácia, zdravotné postihnutie, vek, pohlavie, náboženské presvedčenie atď.).
- Vylúčenie uchádzača, ktorý nezaviedol zásadu rovnakých možností, ako to vyžadujú vnútroštátne právne predpisy členského štátu, v ktorom má obstarávateľ sídlo, pod podmienkou, že je v danom členskom štáte nedodržanie právnych predpisov klasifikované ako závažné zneužitie úradnej moci.

Čo nie je povolené – príklad

- Vylúčenie potenciálneho uchádzača na základe jeho politického alebo osobného presvedčenia, ktoré sa nevzťahuje na profesionálne správanie.

2. Technická spôsobilosť⁶⁴

Výberový proces umožňuje obstarávateľom zhodnotiť schopnosť kandidátov splniť požiadavky, ktoré sú uvedené v zákazke. Smernice o obstarávaní obsahujú dôkladný zoznam kritérií výberu týkajúcich sa technickej spôsobilosti, ktorý možno použiť pri odôvodňovaní výberu kandidátov. Kritérium výberu, ktoré sa líši od kritéria stanoveného v smerniciach o obstarávaní, preto nebude v súlade so smernicami.

Príklad:

V prípade Beentjes* súd zistil, že podmienka vyžadujúca zamestnanie dlhodobo nezamestnanej osoby nesúvisí s overovaním vhodnosti uchádzačov na základe ich hospodárskeho a finančného postavenia a technických znalostí a schopností (doložka 28 rozhodnutia)**.

* Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie z 20. septembra 1988 v prípade 31/87.

** Podmienku vyžadujúcu zamestnanie dlhodobo nezamestnanej osoby však možno začleniť do doložiek plnenia zákazky, ak je to v súlade s predpismi EÚ platnými v štádiu plnenia (podrobnejšie informácie nájdete v sekcii „Plnenie zákazky“).

⁶⁴ Táto príručka neanalyzuje kritériá výberu hospodárskej a finančnej pozície, ak nie je možné do podstaty požadovaných referencií na ohodnotenie hospodárskej a finančnej pozície uchádzačov zahrnúť sociálne hľadisko.

Kritérium výberu navyše musí byť nediskriminujúce, primerané a musí súvisieť s predmetom zákazky.

S cieľom vytvoriť takúto súvislosť možno do technického kritéria výberu zahrnúť sociálne hľadisko, **iba ak** plnenie zákazky vyžaduje špecifické znalosti v sociálnej oblasti. V závislosti od predmetu zákazky môže obstarávateľ skúmať rôzne aspekty technickej spôsobilosti kandidáta:

- Zamestnáva uchádzajúca sa spoločnosť personál so znalosťami a skúsenosťami potrebnými pri zaoberaní sa sociálnymi otázkami zákazky alebo má prístup k takémuto personálu (napríklad potreba vyškoleného personálu a špecifických skúsenosti s riadením zákazky na detské jasle alebo potreba inžinierov a architektov s odbornosťou v oblasti dostupnosti pri stavbe verejnej budovy)?
- Vlastní uchádzajúca sa spoločnosť technické vybavenie potrebné na sociálnu ochranu alebo má prístup k takémuto vybaveniu (napríklad potreba disponovať vybavením vhodným pre starších ľudí v zákazke na prevádzku domova dôchodcov)?
- Disponuje uchádzajúca sa spoločnosť dostupnými relevantnými odbornými technickými možnosťami, aby nimi obsiahla sociálne aspekty (napríklad v zákazke na nákup počítačového hardvéru vrátane požiadaviek na zjednodušenie prístupu pre osoby so zdravotným postihnutím)?

Dôkaz o technickej spôsobilosti hospodárskeho subjektu možno poskytnúť jedným alebo viacerými spôsobmi výslovne uvedenými v smerniciach⁶⁵, napríklad:

- dôkaz o predošlých ukončených zákazkách, ktorý naznačuje účasť technikov alebo technických subjektov;
- popis použitého technického vybavenia a súvisiacich opatrení, ktoré zmluvná strana podnikla;
- vzdelanostná a odborná kvalifikácia personálu zmluvnej strany (je obzvlášť dôležitá v prípade zákaziek, pri ktorých je dosiahnutie sociálnych cieľov podmienené vhodným školením personálu);
- podrobnosti o pracovnej sile poskytovateľa služby a počet riadiacich pracovníkov;
- podrobnosti o časti zákazky, ktorú možno zadať ako ďalšiu zákazku.

Je nutné, aby sa dosiahla rovnováha medzi potrebou obstarávateľa získať dostatočný dôkaz o spôsobilosti zmluvnej strany plniť zákazku a potrebou vyvarovania sa prílišnému zaťaženiu zmluvných strán.

Výber dodávateľov, zmluvných strán a poskytovateľov služieb – V SKRATKE

Zvážte potenciálnu spôsobilosť zmluvných strán plniť konkrétnu predmetnú zákazku. Na základe dôkladného zoznamu, ktorý je uvedený v smerniciach o obstarávaní, vytvorte kritérium výberu.

Vyžaduje zákazka sociálne schopnosti alebo spôsobilosť (napríklad určité znalosti, školenie alebo vybavenie primerané na zvládnutie sociálnych aspektov zákazky)? Ak áno, zahrňte sociálne kritérium, aby ste dokázali technickú spôsobilosť splniť zákazku.

Hodnotenie technickej spôsobilosti musí súvisieť so schopnosťou kandidáta plniť zákazku.

Ak je to relevantné, zvážte záznamy dodávateľov o plnení podobných zákaziek v súvislosti s požadovanými sociálnymi normami. Zvážte možnosť vylúčenia uchádzačov, ak sú splnené podmienky povoľujúce vylúčenie uvedené v smerniciach o obstarávaní.

⁶⁵ Článok 48 smernice 2004/18/ES.

C. Zadávanie zákazky

1. Všeobecné predpisy pre vytváranie kritéria zadávania zákazky a pre zadávanie zákaziek

Sociálne kritérium zadávania zákazky možno uplatniť pod podmienkou, že⁶⁶:

- súvisí s predmetom zákazky;
- obstarávateľovi neudeľuje neobmedzenú možnosť výberu;
- je výslovne uvedené v oznámení o zákazke a dokumentoch týkajúcich sa zadávacieho konania a
- je v súlade so základnými zásadami zákonov EÚ.

Keď obstarávateľ hodnotí kvalitu uchádzačov, používa vopred určené a zverejnené kritérium zadávania zákazky, aby rozhodol, ktorý uchádzač je najlepší. Podľa smerníc o obstarávaní má obstarávateľ dve možnosti: buď môže ponuky porovnať len na základe ceny⁶⁷, alebo sa môže rozhodnúť zadať zákazku „ekonomicky najvýhodnejšiemu“ alebo najhodnotnejšiemu uchádzačovi, čo znamená, že okrem ceny zohľadní aj iné kritérium zadávania zákazky.

Keďže „ekonomicky najvýhodnejší“ (MEAT – most economically advantageous tender) a najhodnotnejší uchádzač vždy spĺňa dve alebo viac vedľajších kritérií, tieto kritériá môžu zahŕňať aj sociálne kritérium. Neúplný zoznam príkladov v smerniciach o obstarávaní⁶⁸ umožňujúci obstarávateľom určiť ekonomicky najvýhodnejšieho uchádzača skutočne zahŕňa kvalitu, cenu, technickú stránku, estetické, funkčné a sociálne charakteris-

tiky, prevádzkové náklady, efektívnosť nákladov, služby po predaji tovaru, technickú pomoc, dátum dodania, čas dodania a čas dokončenia.

Keďže sa najlepšia ponuka určuje na základe niekoľkých rôznych vedľajších kritérií, obstarávateľ môže použiť niekoľko techník porovnania a zváženia rôznych vedľajších kritérií. Techniky zahŕňajú maticové porovnania, systémy relatívnej váhy a „bonus/malus“. Je zodpovednosťou obstarávateľa včas špecifikovať a zverejniť kritérium zadávania zákazky a relatívnu váhu udelenú každému kritériu, aby s nimi boli uchádzači oboznámení pri príprave ponúk.

Jednotlivé kritériá, ktoré určia ekonomicky najvýhodnejšieho alebo najhodnotnejšieho uchádzača, musia byť formulované takým spôsobom, že:

- Súvisia s predmetom zákazky, ktorý sa má kúpiť (ako je to uvedené v technickej špecifikácii).

Technická špecifikácia určuje požadovanú úroveň plnenia (napríklad normy dostupnosti v technickej špecifikácii). Obstarávateľ však môže rozhodnúť, že každému produktu alebo službe, ktorá presahuje minimálnu úroveň, prideliť v štádiu zadávania zákazky dodatočné body. Pokiaľ ide napríklad o normu dostupnosti, napríklad webovej lokality, ako to je v prípade normy **UNE 139803** „Requisitos de accesibilidad para contenidos Web“ (Španielsko), možno ju splniť na troch úrovniach – A, AA alebo AAA. Dodatočné body možno udeliť ponuke, ktorá dosiahne najvyššiu úroveň.

- Umožňujú, aby boli zadávacie konania hodnotené na základe ekonomického a kvalitatívneho kritéria ako celok s cieľom určiť, ktorá ponuka poskytuje najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou⁶⁹. V praxi to znamená, že nie je nutné, aby obstarávateľ poskytoval na základe každého jedného kritéria zadávania zákazky ekonomickú výhodu, ale že na základe všetkých kritérií zadávania zákazky spolu (t. j. ekonomické aj sociálne kritériá) musí obstarávateľ určiť ponuku poskytujúcu najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou.

⁶⁶ Ďalšie informácie o podmienkach stanovených nižšie nájdete v nasledujúcej sekcii „Platné podmienky pre kritérium zadávania zákazky pri hodnotení zadávacieho konania“. Pozrite si aj odôvodnenia 1 a 2 smernice 2004/18/ES a odôvodnenia 1 a 9 smernice 2004/17/ES.

⁶⁷ Pri zákazkách zadaných na základe najnižšej ceny možno vynechanie iných kritérií zadávania (napríklad kvality alebo sociálneho hľadiska) do určitej miery kompenzovať zahrnutím noriem vysokej kvality do technickej špecifikácie zákazky (takže v štádiu zadávania možno uvažovať len o ponukách spĺňajúcich všetky normy kvality uvedené v technickej špecifikácii), prípadne zahrnutím sociálneho hľadiska (v závislosti od jeho podstaty) do technickej špecifikácie (ak takéto hľadisko súvisí s predmetom zákazky) alebo do doložiek plnenia zákazky (ak súvisí len s plnením zákazky).

⁶⁸ Odôvodnenie 46 a článok 53 smernice 2004/18/ES.

⁶⁹ Pozrite si odôvodnenie 46 smernice 2004/18/ES a odôvodnenie 55 smernice 2004/17/ES.

Čo je povolené – príklady

- V zákazke na obstarávanie starostlivosti pre osoby so zdravotným postihnutím môže kritérium zadávania zákazky zohľadňovať požiadavky, ktoré súvisia so splnením špecifických potrieb všetkých kategórií používateľov služby (napríklad personalizácia služby v závislosti od veku, pohlavia, sociálnych problémov používateľov atď.).
- V zákazke na obstarávanie náborových testov a služieb pre verejný sektor môže obstarávateľ od uchádzačov požadovať, aby zabezpečili, že náborové testy a služby budú navrhnuté a uskutočnené takým spôsobom, ktorý zaručuje rovnaké možnosti pre všetkých účastníkov bez ohľadu na ich vek, pohlavie a etnický a náboženský pôvod.
- Do zákazky na obstarávanie softvéru alebo hardvéru možno zahrnúť kritérium zadávania zákazky, ktoré súvisí s počtom bodov získaných na úrovni dostupnosti alebo špecifických znakov dostupnosti navrhovaných pre rôzne skupiny osôb so zdravotným postihnutím. Zahŕňa to, napríklad, či je produkt alebo služba dostupná pre slabozraké, nevidiace, čiastočne nepočujúce alebo úplne nepočujúce osoby, pre osoby s duševnými poruchami alebo osoby s pohybovými poruchami a poruchami zrúčnosti atď.

Čo nie je povolené – príklady

- Používanie kritéria zadávania zákazky súvisiaceho s nákupom vybavenia zmluvnou stranou (napríklad v zákazke na stavbu nemocnice) s cieľom podnecovať vznik nových pracovných miest na miestnom trhu. V prvom rade takéto kritérium nesúvisí s predmetom zákazky (stavba nemocnice). Po druhé, kritérium je diskriminačné, pretože dáva uchádzačom, ktorí nakupujú vybavenie na miestnom trhu, neprimeranú výhodu oproti uchádzačom, ktorí nakupujú inde.
- Používanie kritéria zadávania zákazky, ktoré bolo zverejnené v poslednej chvíli a nie je zahrnuté v dokumentoch súvisiacich so zadávacím konaním.
- Používanie kritéria zadávania zákazky, ktoré môže obstarávateľovi poskytnúť neprimeranú voľnosť konania. V zákazke na zariadenie IT, kde kritérium zadávania zákazky stanovuje, že uchádzači môžu dostať 1 až 20 bodov za technickú stránku dostupnosti navrhovaných produktov bez toho, aby boli uvedené parametre alebo charakteristiky, ktoré obstarávateľ zohľadňuje pre určovaní presného počtu bodov udelených v každom prípade, získava obstarávateľ neprimeranú voľnosť konania pri hodnotení technickej stránky uchádzačov.

1.1. Podmienky platné pre kritérium zadávania zákazky pri hodnotení zadávacieho konania

Smernice o obstarávaní výslovne povoľujú zahrnutie sociálneho hľadiska do kritéria zadávania zákazky. Tento právny predpis je založený na precedentnom práve Súdneho dvora Európskej únie. Základný predpis sociálneho kritéria zadávania zákazky je odvodený z prípadov C-513/99 (Concordia Bus) a C-448/01 (Wienstrom) a zo smerníc o obstarávaní, ktoré sa konkrétne odvolávajú na tento rozsudok vo svojich prvých odôvodneniach. Každé kritérium zadávania zákazky by malo spĺňať štyri podmienky uvedené na začiatku sekcie C 1 uvedenej vyššie⁷⁰.

(a) *Kritérium zadávania zákazky musí súvisieť s predmetom zákazky*

To je nevyhnutnosť. Zaručuje to, že kritérium zadávania zákazky súvisí s potrebami obstarávateľa, ako je to definované v predmete zákazky. Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozhodnutí k prípadu Wienstrom⁷¹ uvádza ďalšie informácie o tom, ako by sa mala súvislosť s predmetom zákazky vykladať.

⁷⁰ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade C-513/99. Rozhodnutie sa zaoberá environmentálnymi kritériami zadávania zákazky, rovnaké zásady však možno uplatniť *mutatis mutandis* na sociálne kritériá zadávania zákazky pri verejnom obstarávaní.

⁷¹ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade C-448/01.

Príklady:

Prípád Wienstrom: V tomto prípade Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že v zadávacom konaní na dodávku energie nemožno považovať kritérium súvisiace len s množstvom elektrickej energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov, ktoré presahuje očakávanú spotrebu obstarávateľa (čo bolo predmetom zákazky) za kritérium, ktoré súvisí s predmetom zákazky. Kritérium súvisiace s množstvom elektrickej energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov by malo zohľadňovať len elektrickú energiu, ktorá bola účinne dodaná zmluvnej strane, aby existovala súvislosť s predmetom zákazky.

Zákazka na prácu: V prípade zákazky zahrňujúcej sociálne hľadisko (v stavebnej zákazke, predmetom ktorej je stavba školy) nie je právne povolené kritérium zadávania zákazky založené na množstve peňazí, ktoré zmluvná strana presunie do miestnej komunity mimo zákazky, pretože nesúvisí s predmetom zákazky.

(b) *Kritérium zadávania zákazky musí byť špecifické a objektívne merateľné*

Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že na základe predošlých rozhodnutí nesmie kritérium zadávania zákazky nikdy poskytnúť obstarávateľom neobmedzenú možnosť výberu. Obstarávateľia musia túto voľnosť výberu obmedzovať stanovením špecifického, merateľného kritéria súvisiaceho s produktom alebo, ako uviedol Súdny dvor Európskej únie, „primerane špecifickým a objektívne merateľným“ kritériom. Ďalšie vysvetlenie uviedol Súdny dvor Európskej únie v prípadoch Wienstrom a Concordia Bus⁷².

⁷² Obidva prípady sa zaoberajú environmentálnymi kritériami zadávania zákazky, ale zásady vyplývajúce z týchto rozhodnutí možno uplatniť *mutatis mutandis* na sociálne kritériá zadávania zákazky.

Príklady:**Nejasné a nedostatočne objektívne kritérium zadávania zákazky v prípade Wienstrom:**

V prípade Wienstrom Súdny dvor Európskej únie zistil, že obstarávateľ s cieľom poskytnúť uchádzačom rovnaké možnosti pri formulovaní podmienok svojich ponúk formuloval svoje kritérium zadávania zákazky takým spôsobom, aby „ho všetci primerane vzdelaní uchádzači interpretovali bez väčšej námahy rovnako“. Iným aspektom nevyhnutnej jasnosti a merateľnosti kritéria zadávania zákazky bolo, ako to sformuloval Súdny dvor Európskej únie, že obstarávateľ môže stanoviť len kritérium, podľa ktorého možno overiť informácie poskytnuté uchádzačmi.

Špecifické a merateľné kritérium zadávania zákazky v prípade Concordia Bus:

V prípade Concordia Bus sa Helsinské spoločenstvo rozhodlo ešte pred hodnotením uchádzačov zverejniť systém udeľovania dodatočných bodov pre určité úrovne hluku a emisií^{**}. Súdny dvor Európskej únie považoval tento systém za primerane špecifický a merateľný.

* V tomto prípade zadávateľ nestanovuje konkrétne obdobie, počas ktorého môžu uchádzači určiť množstvo, aké môžu dodať.

** V tomto prípade boli udelené dodatočné body okrem iného za „používanie autobusov, ktorých hodnoty emisií sýry a oxidov dusíka sú nižšie ako 4 g/kWh (+ 2,5 bodu na autobus) alebo nižšie ako 2 g/kWh (+ 3,5 bodu na autobus) a ktorých úroveň hlučnosti je nižšia ako 77 dB (+ 1 bod na autobus)“.

(c) *Kritérium zadávania zákazky musí byť zverejnené v predstihu*

Smernice o obstarávaní stanovujú, že oznámenia o zákazke musia uvádzať, či obstarávateľ zadá zákazku na základe „najnižšej ceny“ alebo „ekonomicky najvýhodnejšieho uchádzača“. Kritérium používané na určenie ekonomicky najvýhodnejšieho uchádzača musí byť uvedené v oznámení alebo aspoň v dokumentoch týkajúcich sa zadávacieho konania.

(d) *Kritérium zadávania zákazky musí byť v súlade s právom EÚ (vrátane základných zásad ZEÚ)*

Poslednou podmienkou odvodenou zo ZEÚ a smerníc o obstarávaní je, že kritérium zadávania zákazky musí byť v súlade so základnými zásadami práva EÚ.

Súdny dvor Európskej únie výslovne zdôraznil dôležitosť zásady nediskriminácie, ktorá tvorí základ pre iné zásady, ako je sloboda poskytovať služby a sloboda usadiť sa. Otázkou diskriminácie sa jednoznačne zaoberal prípad Concordia Bus⁷³.

Príklad:

Jednou z námietok spoločnosti Concordia Bus bolo, že kritérium stanovené Helsinským spoločenstvom bolo diskriminujúce, pretože vlastná autobusová spoločnosť HKL spoločenstva bola jedinou spoločnosťou s vozidlami na plynový pohon, ktorá mohla splniť stanovené úrovne emisií. Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že to, že jedno z viacerých kritérií zadávania zákazky stanovené obstarávateľom mohlo splniť len malé množstvo spoločností nerobí samotné kritérium diskriminujúcim. Preto sa pri určovaní, či ide o diskrimináciu, musia zohľadniť všetky skutočnosti prípadu.

1.2. „Dodatočné kritérium“

V prípade C-225/98 Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že obstarávatelia môžu zadať zákazku na základe podmienky súvisiacej napríklad s bojom proti nezamestnanosti, ak je táto podmienka v súlade so všetkými základnými zásadami zákonov EÚ, **ale iba ak sa obstarávatelia rozhodujú medzi dvomi alebo viacerými rovnakými uchádzačmi**. Daný členský štát považoval túto podmienku ako **dodatočné, neurčujúce kritérium** a zvažoval ho až potom, ako boli uchádzači porovnaní na základe iného kritéria zadávania zákazky. Súdny dvor Európskej únie nakoniec stanovil, že uplatnenie kritéria zadávania zákazky súvisiace s bojom proti nezamestnanosti nesmie mať priamy ani nepriamy vplyv na predložené ponuky z iných členských štátov EÚ a musí byť výslovne uvedené v oznámení o zákazke, aby potenciálne zmluvné strany vedeli, že takáto podmienka existuje.

Kritérium súvisiace s bojom proti nezamestnanosti (a iné kritériá, ktoré nesúvisia s predmetom zákazky) preto možno zohľadniť v štádiu zadávania zákazky iba ako „dodatočné kritérium“ na účely výberu medzi dvoma rovnakými uchádzačmi. Všetky ostatné kritériá zadávania zákazky (iné ako dodatočné kritérium) musia súvisieť s predmetom zmluvy, ako o tom rozhodol Súdny dvor Európskej únie v roku 2001 v prípade „Wienstrom“⁷⁴ (pozrite vyššie).

⁷³ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade C-513/99.

⁷⁴ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade C-448/01.

2. Zaoberanie sa „nezvyčajne nízkymi ponukami“

Podľa smerníc o obstarávaní, ak obstarávateľ považuje ponuku za nezvyčajne nízku, skôr ako ju odmietne, musí požiadať o vysvetlenie. Smernice stanovujú, že sa tieto vysvetlenia môžu odvolávať (okrem iných faktorov) na dodržiavanie „ustanovení súvisiacich s ochranou zamestnanosti a platnými pracovnými podmienkami na mieste, kde sa má práca, služba alebo dodávka uskutočniť“⁷⁵. Smernice o obstarávaní preto výslovne spájajú otázku nezvyčajne nízkych ponúk s otázkou ochrany zamestnanosti a pracovnými podmienkami. Niektoré postupy vrátane ignorovania pracovných podmienok, ktoré sú zákonne záväzné, môžu spôsobiť vznik *nespravodlivej* súťaže.

Príklady:

Francúzsko: Mesto Ville d'Angers si všimlo, že pracovníci v upratovacom sektore majú preplnený pracovný plán. Preto by sa ekonomicky mimoriadne príťažlivá ponuka navrhujúca nižší počet pracovníkov, než je na základe priemerných kvót primeraný počet vzhľadom na plochu, ktorú treba upratať, považovala za nezvyčajne nízku a odmietla by sa, ak by uchádzač nebol schopný vysvetliť, ako by dokázal zaručiť takú nízku cenu bez porušenia akýchkoľvek platných zákonov (napríklad zákonov súvisiacich s maximálnym počtom odpracovaných hodín za deň).

Smernice o obstarávaní určujú procesy, ktoré obstarávateľ musí uplatniť, skôr ako ponuku odmietne na základe toho, že je nezvyčajne nízka⁷⁶. Každý prípad by sa mal posudzovať ako taký, nemalo by dochádzať k automatickému vylúčeniu, uchádzači by mali mať možnosť vyvrátiť dôkazy a musí sa dodržať podmienka nediskriminácie.

Čo je povolené – príklad

Uchádzača možno vylúčiť, ak sa pri kontrole uskutočnenej v súlade s predpismi smerníc o obstarávaní uvedenými vyššie* zistí, že ponuka je nezvyčajne nízka pre nedodržanie platných predpisov týkajúcich sa ochrany zamestnanosti, platenia sociálnych príspevkov alebo nadčasov, bezpečnosti na pracovisku alebo nelegálneho zamestnávania.

Čo nie je povolené – príklad

Obstarávateľ nemôže úplne a automaticky vylúčiť žiadnu ponuku, ktorá neklesá pod určitú úroveň (napríklad 80 %) priemernej ceny všetkých získaných ponúk.

* Článok 55 smernice 2004/18/ES a článok 57 smernice 2004/17/ES.

Obstarávateľ môže písomne požiadať o poskytnutie podrobných informácií, ktoré považuje za relevantné, na účely zhodnotenia nezvyčajne nízkej ponuky. Informácie môžu súvisieť s ochranou zamestnanosti a pracovnými podmienkami. Nemusí sa to vzťahovať len na žiadanie podrobných informácií od uchádzača. V prípade pracovných podmienok by bolo napríklad vhodné žiadať informácie od odborového zväzu. Ak však obstarávateľ získa informácie z iných zdrojov, smernice o obstarávaní vyžadujú, aby si obstarávateľ „tieto podstatné informácie overil konzultáciou s uchádzačom, zohľadňujúc pritom získané dôkazy“. Praktické predpisy týkajúce sa takéhoto overovania obstarávateľom sa riadia vnútroštátnymi zákonmi, pričom sa rozumie, že tieto predpisy musia uchádzačovi povoľovať uvádzať svoju pozíciu.

Ak sa pri kontrole zistí, že ponuka je nezvyčajne nízka, obstarávateľ ju môže vylúčiť (hoci smernice o obstarávaní mu takúto povinnosť neukladajú). V členských štátoch, ktoré však prijali právne predpisy s týmto účinkom, môžu mať obstarávatelia povinnosť takéto ponuky odmietnuť.

⁷⁵ Článok 55(1)(d) smernice 2004/18/ES a článok 57(1)(d) smernice 2004/17/ES.

⁷⁶ Článok 55 smernice 2004/18/ES a článok 57 smernice 2004/17/ES.

3. Informovanie neúspešných uchádzačov

Po zadaní zákazky musí obstarávateľ informovať uchádzačov. Môže to predstavovať vhodnú príležitosť spojiť sa vo všeobecnosti s neúspešnými uchádzačmi a zvä-

žiť politiku obstarávateľa týkajúcu sa najmä sociálnych otázok. Ak bol uchádzač neúspešný čiastočne preto, že nesplnil sociálne kritérium, možno mu poskytnúť podrobné informácie o tom, čo by mal v budúcnosti spraviť, aby bol úspešnejší.

Zadávanie zákazky: hodnotenie ponuky – V SKRATKE

Vytvorte kritérium zadávania zákazky: ak ste vybrali kritérium „ekonomicky najvýhodnejší uchádzač“, relevantné sociálne kritérium možno zahrnúť buď ako referenčné kritérium pri vzájomnom porovnávaní sociálne zodpovedných ponúk, alebo ako sociálny prvok s určitou váhou.

Sociálne (a tiež aj ekonomické a environmentálne) kritérium zadávania zákazky:

- musí súvisieť s predmetom zákazky;
- nesmie obstarávateľovi udeľovať neobmedzenú možnosť výberu;
- musí byť výslovne uvedené v oznámení o zákazke a dokumentoch týkajúcich sa zadávacieho konania;
- musí byť v súlade s právom EÚ (vrátane základných zásad ZEÚ: transparentnosť, rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia);
- musí obstarávateľovi pomôcť pri určení ponuky poskytujúcej najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou a
- musí byť v súlade s relevantnými predpismi smerníc o obstarávaní.

Zvážte, či nie je ponuka „nezvyčajne nízka“ z toho dôvodu, že uchádzač porušuje sociálne normy.

D. Plnenie zákazky

V prvom rade treba spomenúť, že zákazky verejného obstarávania sa musia vždy plniť v súlade so všetkými platnými záväznými predpismi vrátane sociálnych a zdravotných nariadení. Ak navyše obstarávateľ chce, aby zmluvná strana dosiahla dodatočné sociálne ciele⁷⁷, môže na tento účel použiť doložky plnenia zákazky.

Doložky plnenia zákazky stanovujú, ako by sa mala zákazka plniť. Do doložiek plnenia zákazky možno zahrnúť sociálne hľadisko pod podmienkou, že (i) súvisí s plnením zákazky, (ii) je zverejnené v oznámení o zákazke a (iii) je v súlade s právom EÚ (vrátane všeobecných zásad ZEÚ).

1. Predpisy o doložkách plnenia zákazky

Doložky plnenia zákazky predstavujú povinnosti, ktoré musí úspešný uchádzač prijať a ktoré súvisia s plnením zákazky. Preto je v zásade postačujúce, ak sa uchádzači pri predkladaní svojich ponúk zaviazu v prípade získania zákazky tieto podmienky splniť. Ponuky uchádzačov, ktorí tieto podmienky neprijmú, nebudú v súlade s dokumentmi týkajúcimi sa zákazky, a preto ich nebude možné prijať⁷⁸. Podmienky zákazky však nie je nutné splniť pri predkladaní ponuky.

Zahrnutím požadovaného sociálneho hľadiska do zákazky obstarávateľ jasne určí svoje požiadavky. Dôsledný prístup počas štádia plánovania a zadávania uľahčí formulovanie týchto zámerov a podmienok, čo môže ovplyvniť riadenie plnenia zákazky.

Hoci by doložky o plnení zákazky nemali byť rozhodujúce pri určovaní, či uchádzač zákazku získa, ani by nemali nepriamo predstavovať technickú špecifikáciu, kritérium zadávania zákazky alebo výberu, je povolené stanoviť dodatočné podmienky zákazky, ktoré sa líšia od

špecifikácie, kritéria výberu a zadávania zákazky⁷⁹. Tieto podmienky môžu byť sociálne alebo environmentálne. Takže ak obstarávateľ chce, aby zmluvná strana dosiahla sociálne ciele, ktoré so špecifikáciou nesúvisia, môže stanoviť dodatočné podmienky zákazky. Tieto podmienky sa vzťahujú len na plnenie zákazky.

Uchádzači musia dokázať, že ich ponuky spĺňajú technickú špecifikáciu, ale dôkaz o splnení doložiek plnenia zákazky by sa od nich počas procesu obstarávania nemal požadovať.

Doložky plnenia zákazky navyše musia:

- súvisieť s plnením zákazky

Znamená to, že doložky plnenia zákazky musia súvisieť s činnosťami nevyhnutnými pri výrobe tovarov, poskytovaní služieb alebo vykonávaní prác uvedenými v zadávacom konaní. Podmienka s „plnením“ zákazky nesúvisí, ak napríklad:

- od zmluvnej strany požaduje v prípade ďalšej zákazky zamestnanie stanoveného počtu pracovníkov so zdravotným postihnutím⁸⁰ alebo obmedzuje konanie zmluvnej strany v prípade ďalšej zákazky;
- od zmluvnej strany požaduje, aby finančne prispela napríklad na stavbu centra pre znevýhodnené osoby;
- v stavebnej zákazke od zmluvnej strany požaduje, aby pre deti pracovníkov poskytla jasle. Takéto služby nesúvisia s činnosťami nevyhnutnými na výkon práce. Ak obstarávateľ chce takéto služby zaobstarať, mal by to uviesť v zadávacom konaní.

- byť zverejnená v oznámení o zákazke

Hoci sa doložky plnenia zákazky nepovažujú za súčasť procesu zadávania zákaziek, aj tak musia byť vo výzve na predloženie ponúk jasne uvedené. Uchádzači by mali byť informovaní o všetkých záväzkoch stanovených

⁷⁷ tzn. ciele, ktoré presahujú ciele stanovené platnými záväznými právnymi predpismi a ktoré sa nevzťahujú na technickú špecifikáciu, kritérium výberu alebo kritérium zadávania zákazky.

⁷⁸ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie z 22. júna 1992 v prípade C-243/89 (Storebaelt) stanovilo, že obstarávateľ musí odmietnuť všetky ponuky, ktoré nie sú v súlade s podmienkami zadávacieho konania a zabrániť tým porušeniu zásady rovnosti uchádzačov, ktorá je prioritou smerníc o obstarávaní.

⁷⁹ Prípád Beentjes, rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade 31/87.

⁸⁰ Požiadavka zamestnať stanovený pomer pracovníkov so zdravotným postihnutím na plnenie predmetnej zákazky (a nie inej zákazky) by však súvisela s plnením predmetnej zákazky.

v zákazke a malo by sa to odraziť v ich cenových ponukách⁸¹. Uchádzač, ktorý zákazku získa, musí záväzky splnenia podmienok zákazky, ku ktorým sa zaviazal v svojej ponuke, dodržiavať.

- byť v súlade s právom EÚ (vrátane základných zásad ZEÚ)

Podmienky zákazky napríklad nesmú nespravodlivo znevýhodňovať potenciálne zmluvné strany z iných štátov alebo, všeobecnejšie, viesť k nerovnému zaobchádzaniu medzi potenciálnymi uchádzačmi. Je však rovnako dôležité, aby boli podmienky zákazky vo všeobecnosti v súlade so zákonmi EÚ vrátane sociálnych zákonov EÚ.

Napokon, zákazky verejného obstarávania by mali byť v každom prípade v súlade so všetkými platnými predpismi vrátane sociálnych, pracovných a zdravotných nariadení.

2. Príklady sociálneho hľadiska, ktoré možno zahrnúť do doložiek plnenia zákazky

Odôvodnenia v smernici 2004/18/ES (s malými rozdielmi oproti smernici 2004/17/ES)⁸² uvádzajú príklady sociálneho hľadiska, ktoré možno zahrnúť do doložiek plnenia zákazky:

„Môžu byť určené najmä na podporu osobnej prípravy na mieste výkonu práce, zamestnávania ľudí, ktorých začleňovanie je obzvlášť problematické, boja proti nezamestnanosti... zamestnania dlhodobo nezamestnaných osôb alebo uplatnenia školenia pre nezamestnané alebo mladé osoby, dodržiavania ustanovení základných dohôrov Medzinárodnej organizácie práce⁸³... a zamestnania väčšieho počtu osôb so zdravotným postihnutím...“

Doložky plnenia zákazky vo všeobecnosti predstavujú najvhodnejšie štádium procesu na začlenenie sociálneho hľadiska súvisiaceho so zamestnaním a pracovnými podmienkami pracovníkov, ktorý sa zúčastňujú na plnení zákazky⁸⁴.

Začlenenie sociálnych požiadaviek do podmienok zákazky by v praxi malo byť vyvážené možnosťou monitorovať dodržiavanie týchto požiadaviek počas plnenia zákazky s cieľom nepridávať dodatočné požiadavky, ak ich nemožno účinne monitorovať. Ide o monitorovanie riadenia zákazky a dodržiavania podmienok.

⁸¹ Článok 26 smernice 2004/18/ES a článok 38 smernice 2004/17/ES.

⁸² Odôvodnenie 33 smernice 2004/18/ES a odôvodnenie 44 smernice 2004/17/ES.

⁸³ Základnými dohovormi Medzinárodnej organizácie práce spomenutými v smerniciach o obstarávaní je osem základných dohôrov Medzinárodnej organizácie práce, ktoré ratifikovali všetky členské štáty (podrobnejšie informácie nájdete v poznámke pod čiarou č. 11).

⁸⁴ Ako bolo uvedené v predchádzajúcich sekciách, pracovné podmienky pracovníkov zaoberajúcich sa plnením zákazky nepredstavujú technickú špecifikáciu ani kritérium výberu v zmysle uvedenom v smerniciach o obstarávaní. Ak je navyše problematické nájsť súvislosť medzi takýmto sociálnym hľadiskom a predmetom zákazky, vo všeobecnosti ho nie je možné začleniť medzi kritériá zadávania zákazky (okrem prípadu začlenenia hľadiska ako „dodatočného kritéria“, ktorým sa odlišia dve rovnaké zadávacie konania, ako to prijal Súdny dvor Európskej únie v prípade C-225/98 a ako to je vysvetlené v sekcii „Zadávanie zákazky“).

Výkladové oznámenie Komisie z roku 2001 stanovuje, že „obstarávatelia majú množstvo možností, ako určiť doložky zákazky týkajúce sa sociálneho hľadiska“ a uvádza „niekoľko príkladov dodatočných špecifických podmienok, ktoré môže obstarávateľ určiť úspešnému uchádzačovi“. Tieto príklady sú:

- „povinnosť zamestnať nezamestnané osoby alebo zabezpečiť školenia týkajúce sa vykonávania zákazky;
- povinnosť počas vykonávania zákazky implementovať opatrenia určené na podporu rovnosti medzi mužmi a ženami, etnickej a rasovej rozmanitosti alebo na poskytnutie rovnakého prístupu osobám so zdravotným postihnutím;
- povinnosť dodržiavať počas vykonávania zákazky základné ľudské práva (napríklad zákaz nútenej práce a práce detí) zaručené základnými dohovormi Medzinárodnej organizácie práce, ak tieto ustanovenia ešte neboli začlenené do vnútroštátnych zákonov;
- povinnosť zamestnať na vykonávanie zákazky taký počet osôb so zdravotným postihnutím, ktorý presahuje počet uvedený vnútroštátnymi právnymi predpismi členského štátu, kde sa zákazka vykonáva, alebo členského štátu úspešného uchádzača.

Verejné zákazky na práce a služby, v ktorých možno stanoviť spôsob plnenia zákazky, predstavujú pre obstarávateľa najlepšiu možnosť zohľadnenia sociálneho hľadiska v doložkách plnenia zákazky. Je zložitejšie uvažovať o doložkách zákazky súvisiacich so spôsobom plnenia zákaziek na dodávky, pretože ustanovenie doložiek požadujúcich zmeny v organizácii, štruktúre alebo politike podniku založenom na území iného členského štátu možno považovať za diskriminujúce alebo také, ktoré uvaluje na obchod neodôvodnené obmedzenia.

Ďalšie príklady:

Švédsko: Stavebné zákazky zadané Správou národných ciest obsahujú štandardnú doložku, ktorá pri plnení zákaziek vo Švédsku zaväzuje zmluvné strany k dodržiavaniu určitých dohovorov (základných dohovorov Medzinárodnej organizácie práce). Táto doložka požaduje, aby zmluvná strana dodržiavala určité požiadavky týkajúce sa oznamovania určené na overovanie, či boli tovary a produkty použité pri plnení zákazky vyrobené v bezpečnom prostredí v súlade s predpismi spomínaných dohovorov. Tovary, ktoré toto ustanovenie porušujú, musí zmluvná strana vymeniť na vlastné náklady. Zmluvná strana musí zabezpečiť, aby subdodávatelia dodržiavali rovnaké záväzky. Za každé porušenie týchto sociálnych záväzkov zmluvnou stranou sa platia sankcie.

Spojené kráľovstvo: V roku 2004 vytvorila spoločnosť Transport for London (TfL) päťročný investičný program na 10 miliárd libier s cieľom financovať rozsiahle rekonštrukčné projekty v Londýne vrátane rozšírenia železničnej trate East London Line. Rovnosť a začleňovanie boli považované za prioritu programu a neoddeliteľnú súčasť zákaziek obstarávania. Cena projektu East London Line bola 500 miliónov libier za hlavné práce a 350 miliónov libier za vozový park a údržbu vlakov.

Cieľom stratégie projektu bolo využívaním vylepšených dopravných liniek podnecovať hospodársku obnovu v oblastiach okolo tohto rozšírenia, ktoré zahŕňajú niektoré z najzanedbanejších oblastí Londýna. Tieto oblasti sú domovom pre množstvo kultúrne a ekonomicky rozmanitých komunit s vysokou úrovňou nezamestnanosti a sociálneho vyčleňovania. Počas štádia výstavby bolo potrebné podporovať dobré vzťahy v rámci komunit, aby sa tým znížil vplyv stavebnej činnosti a vytvorilo pozitívne prostredie na prevádzku novej železnice. Vzhľadom na tieto skutočnosti boli rovnosť a začleňovanie určené za dva hlavné sociálne ciele. Spoločnosť TfL preto stanovila rad požiadaviek na uchádzačov, ktoré sa musia počas realizácie projektu implementovať: politiku rovnosti v projekte, plán školení o rozmanitosti pre zamestnancov pracujúcich na projekte a plán rozmanitosti dodávateľov (s cieľom zabezpečiť, aby mohli svoje ponuky na vedľajšie dodávky súvisiace s projektom predkladať rôzni dodávateľia). Tieto požiadavky boli zahrnuté v pozvánke na zadávacie konanie a v podmienkach zákazky.

3. Dodržiavanie vnútroštátneho právneho rámca zamestnávania

Obidve smernice o obstarávaní⁸⁵ jasne stanovujú, že „zákony, nariadenia a kolektívne zmluvy na vnútroštátnej úrovni aj úrovni EÚ, ktoré sú platné v oblastiach zamestnaneckých podmienok a bezpečnosti na pracovisku, platia počas plnenia verejnej zákazky, ak sú tieto predpisy a spôsob, akým sa uplatňujú, v súlade so zákonmi EÚ⁸⁶.“

Niektoré príklady spôsobov, akými pristúpili členské štáty k tejto otázke, boli v rámci členských štátov kontroverzné. Príkladom je prípad Ruffert⁸⁷.

Treba poznamenať, že hoci sa toto rozhodnutie prijalo v kontexte zákazky verejného obstarávania, nepredstavuje žiadne dôsledky pre možnosti uvedené v smerniciach o obstarávaní pri zohľadňovaní sociálneho hľadiska verejného obstarávania. Prípad iba objasňuje, že aj sociálne hľadisko (pri verejnom obstarávaní) týkajúce sa vyslaných pracovníkov musí byť v súlade so zákonmi EÚ, najmä so smernicou o vysielaní pracovníkov⁸⁸.

Smernice o obstarávaní stanovujú, že sa v procese zadávacieho konania môžu obstarávatelia zaoberať ochranou zamestnanosti dvoma špecifickými spôsobmi:

Po prvé, obstarávatelia môžu v dokumentoch týkajúcich sa zákazky uviesť, kde môžu uchádzači získať informácie

Príklad:

Vysielaní pracovníci v EÚ: prípad Ruffert

Zákony spolkovej krajiny Dolné Sasko (*krajina Dolné Sasko*) s ohľadom na zadávanie verejných zákaziek okrem iného stanovovali, že verejné zákazky na práce možno zadať len zmluvným stranám, ktoré sa písomne zaviazajú platiť svojim zamestnancom minimálne odmeny ustanovené platnou (oblastnou) kolektívnou zmluvou. Zmluvná strana sa tiež musela zaviazat', že rovnaké záväzky uloží aj subdodávateľom a ich dodržiavanie bude kontrolovať. Následkom nedodržania záväzkov bolo platenie záväzkových sankcií.

Zákonnosť týchto nariadení bola spochybnená pred oblastným nemeckým súdom v súvislosti s vykonávaním zákazky na práce od nemeckého obstarávateľa, ktorý zadal zákazku spoločnosti Objekt und Bauregie (O&B) na stavbu väznice Göttingen-Rosdorf. Obstarávateľ zákazku zrušil, spoločnosť O&B žaloval a požadoval zaplatenie záväzkových sankcií, pretože sa zistilo, že poľský subdodávateľ spoločnosti O&B platil svojim pracovníkom zamestnaným na stavenisku v Nemecku len 46,57 % minimálnej mzdy stanovenej platnou kolektívnou zmluvou.

Keďže si nemecký oblastný súd nebol istý zákonnosťou ustanovenia týkajúceho sa záväzkových sankcií, odovzdal tento problém Súdnemu dvoru Európskej únie s návrhom na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa výkladu aspektov zákonov EÚ, ktoré sú pre tento prípad relevantné.

Súdny dvor Európskej únie stanovil, že kolektívna zmluva nebola vyhlásená za univerzálne platnú (hoci Nemecko malo systém na vyhlasovanie kolektívnych zmlúv za univerzálne platné) a vzťahovala sa len na časť stavebného sektora, keďže sa relevantný zákon, podľa ktorého je kolektívna zmluva „Stavby a verejné práce“ záväzná, vzťahuje len pre verejné, nie súkromné zákazky. Preto minimálna mzda zaistená kolektívnou zmluvou „Stavby a verejné práce“ nebola stanovená v súlade s jedným z postupov stanovených v článku 3 smernice 96/71/ES týkajúcej sa vysielania pracovníkov („**Smernica o vysielaní pracovníkov**“)*.

Rozhodnutie Súdneho dvora v prípade Ruffert na záver stanovilo, že otáznе ustanovenia nie sú v súlade so smernicou o vysielaní pracovníkov.

* Smernica 96/71/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb.

⁸⁵ Odôvodnenie 34 smernice 2004/18/ES a odôvodnenie 45 smernice 2004/17/ES.

⁸⁶ Príkladom takéhoto dodržiavania práva EÚ je potreba dodržiavania požiadaviek smernice 96/71/ES o vysielaní pracovníkov pri verejnom obstarávaní zahŕňajúcom cezhraničné situácie, v ktorých pracovníci jedného členského štátu poskytujú služby v inom členskom štáte na účely plnenia verejnej zákazky.

⁸⁷ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v prípade C-346/06 (Dirk Ruffert proti krajine Dolné Sasko).

⁸⁸ Smernica 96/71/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb.

o záväzkoch týkajúcich sa ochrany zamestnanosti a pracovných podmienok, ktoré sú platné v členskom štáte, oblasti alebo lokalite, kde sa vykonávajú práce alebo poskytujú služby⁸⁹.

Po druhé, každý obstarávateľ, ktorý takéto informácie podáva, by mal od uchádzačov požadovať, aby uviedli, že pri zadávaní ponuky zohľadnili záväzky týkajúce sa ochrany zamestnanosti⁹⁰ a pracovných podmienok, ktoré sú platné na území, kde sa vykonávajú práce alebo poskytujú služby⁹¹. Účel tejto ochrany súvisí s obavami, že zmluvné strany sa môžu snažiť znížiť úroveň ochrany zamestnanosti s cieľom získať možnosť zadať nižšiu ponuku.

4. Riadenie reťazca dodávok

Pre subdodávateľov môžu obstarávatelia zahrnúť do doložiek plnenia zákazky sociálne hľadisko týkajúce sa napríklad zákazu práce detí a nútenej práce, zdravotných a bezpečnostných požiadaviek, záväzku minimálnej mzdy, požiadaviek sociálnej bezpečnosti a všeobecnejších noriem dôstojnej práce. Niektorí obstarávatelia začali zahŕňať doložky požadujúce, aby subdodávateľia dodržiavali zákaz práce detí a nútenej práce v prípadoch, keď je pravdepodobné, že reťazec dodávok bude zahŕňať výrobu alebo spracovanie v oblasti, kde sú tieto problémy bežné.

Takéto konanie má dôsledky najmä pre podnikanie v krajinách a s krajinami mimo EÚ. Obstarávatelia sa napríklad obzvlášť zaujímajú o zákonnosť a dokladovateľnosť stavebného dreva, najmä ak sa dováža z tretích krajín, ktoré čelia v tejto oblasti problémom. Je čoraz viac známe, že zákonné a udržateľné lesníctvo zahŕňa nielen hospodárske a environmentálne kritérium, ale aj sociálne kritérium (napríklad dôstojnú mzdu a prácu, zdravotné a bezpečnostné podmienky a rešpektovanie práv miestnych a pôvodných spoločenstiev na majetok a užívanie).

Príklad:

Paríž: Odevný úrad mestskej rady Paríža musí zabezpečiť oblečenie pre svojich 29 000 zamestnancov. Tento úrad zabezpečuje 300 000 kusov odevu a 300 objednávok ročne. Do svojich nákupných postupov začlenil sociálne a environmentálne hľadisko. V súlade so sociálnymi záväzkami žiada mestská rada Paríža od svojich dodávateľov, aby podpísali prehlásenie, ktorým sa počas plnenia zákazky zaväzujú k rešpektovaniu určitých základných práv v práci (ktoré výslovne zahŕňajú aj minimálnu mzdu pracovníkov), ako sú napríklad práva vymedzené Medzinárodnou organizáciou práce. Mestská rada Paríža tiež požaduje, aby jej dodávateľia podliehali kontrolám vykonávaným nezávislým subjektom určeným mestskou radou a aby jej dodávateľia implementovali všetky odporúčania, ktoré sú výsledkom takýchto kontrol.

Ak sú takéto požiadavky uvalené aj na subdodávateľov, obstarávatelia by mali hlavnú zmluvnú stranu požiadať, aby poskytla dôkaz ich dodržiavania buď odvolaním sa na špecifické certifikačné schémy (kde takéto schémy existujú), alebo iným spoľahlivým spôsobom⁹².

Napríklad v oblasti lesníctva sa vyvinulo niekoľko certifikačných schém, ktoré poskytujú nezávislý dôkaz, že zdroj stavebného dreva spĺňa určité normy dokladovateľnosti (vrátane environmentálneho a sociálneho kritéria). Aj napriek tomu by sa však takéto schémy nemali považovať

⁸⁹ Článok 27(1) smernice 2004/18/ES.

⁹⁰ Vrátane toho, že takéto ustanovenia musia byť v súlade so všetkými relevantnými zákonmi EÚ.

⁹¹ Článok 27(2) smernice 2004/18/ES.

⁹² Obstarávatelia by mali zmluvným stranám vždy povoliť predložiť alternatívne dôkazné prostriedky (napríklad certifikáty vydané verejným orgánom alebo tretími stranami, správy o audite tretích strán, kópie pracovných zmlúv, kópie všetkých relevantných dokumentov, doklady o monitorovacích návštevách atď.). Ak sa však počiatočné doklady predložené zmluvnou stranou javia (podľa osobitných okolností daného prípadu) ako nedostatočné alebo nedôveryhodné, obstarávateľ môže vyžadovať ďalšie dôkazy.

vať za výhradný spôsob dokazovania dokladovateľnosti stavebného dreva, keďže je nutné prijať aj iné zodpovedajúce formy dôkazov.

5. Riadenie zákazky a monitorovanie dodržiavania predpisov

Systém riadenia plnenia zákazky stanovuje podmienky hodnotenia plnenia a konania. Mohlo by to znamenať odmeňovanie zmluvných strán za spoľahlivé plnenie zákazky, zaoberanie sa nedostatočným plnením alebo spoluprácu na vylepšení plnenia. Kľúčové ukazovatele plnenia menia plány na merateľné ciele a stanovujú, čo predstavuje prijateľnú úroveň plnenia. Programy monitorovania by mali zaistiť, že sa zbierajú správne údaje o plnení zákazky a že sa efektívne analyzujú. Platobné podmienky (ktoré by mali byť uvedené v zákazke) tvoria základ zabezpečenia, že zmluvná strana plní zákazku podľa požadovaných noriem. Môžu poskytovať finančné sankcie za nedostatočné plnenie zákazky a stimuly za prekročenie základných cieľov. Tieto finančné podmienky musia byť zverejnené v oznámení o zákazke.

Príklad:

Spojené kráľovstvo: S cieľom zlepšiť stravovacie služby v nemocnici pre správny orgán zdravotníctva v Severnom Írsku vykonáva dodávateľ každoročne prieskum spokojnosti pacientov a údaje analyzuje podľa veku, etnického pôvodu a pohlavia. Správny orgán takisto začal hodnotiť stravovacie služby po tom, čo sa objavili správy o podvýžive na geriatrickom oddelení. Výsledkom spojených dôkazov boli zmeny v zákazke, ktoré zlepšia služby na geriatrickom oddelení tým, že pacientom bude poskytnutá pomoc pri kŕmení.

Podnet na zlepšenie služby môže vychádzať z výsledkov kľúčového ukazovateľa nedostatočného plnenia alebo z myšlienky, že popri dosahovaní cieľov ostáva priestor na zlepšovanie. Bez ohľadu na spôsob by mali zmluvná strana a klient pochopiť, čo vytvára súčasné úrovne plnenia a dohodnúť sa, ako výsledky zlepšiť. Trvalý neúspech zmluvnej strany by mal viesť k odvolávaniu sa na porušenie podmienok zákazky, hoci akékoľvek konanie musí byť primerané. Rovnako môže viesť analýza k zmenám v zákazke, k zmenám v návrhu služby alebo inovácie.

Riadenie zákazky by malo byť poznačené „združenou kultúrou“. Klienti a zmluvné strany môžu kontrolovať riziká a dosiahnuť najlepšie výsledky len v prípade tvorivej a odhodlanej tímovej práce. Najlepšie zmluvné strany vo všeobecnosti v takýchto vzťahoch reagujú kladne, dobrovoľne prijímajú dodatočné záväzky, ako sú programy základných zručností, environmentálne inovácie alebo podpora malých firiem v reťazci dodávok.

Príklad:

Francúzsko: Verejné inštitúcie zodpovedné za sociálne začleňovanie boli užitočné pri implementácii sociálnych doložiek zákaziek obstarávania, napríklad úspešným uchádzačom poskytli sprostredkovateľov, ktorí uchádzačom pomohli pri riadení pracovnej sily zúčastnenej v procese zapojenia a ktorí môžu slúžiť ako overovatelia súladu so sociálnym hľadiskom. Subjekt *Agglomération de Rouen* napríklad použil peniaze zo Sociálneho fondu EÚ na spolufinancovanie projektového manažéra zodpovedného za implementáciu doložiek sociálneho zapojenia v rôznych ukončených zákazkách obstarávania. Samospráva mesta Arles sa rozhodla zamestnať špecializovaného právneho poradcu, aby vytvoril a kontroloval dokumenty týkajúce sa obstarávania, ktoré zahŕňa sociálne doložky.

Podmienky, riadenie a monitorovanie zákazky – V SKRATKE

Doložky plnenia zákazky vo všeobecnosti predstavujú najvhodnejšie štádium procesu na začlenenie sociálneho hľadiska, ktoré súvisí so zamestnaním a pracovnými podmienkami pracovníkov zúčastnených na plnení zákazky.

Uistite sa, že doložky plnenia zákazky:

- súvisia s plnením zákazky;
- sú vhodné na dosiahnutie najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou;
- sú zahrnuté v dokumentácii týkajúcej sa zadávacieho konania a
- sú v súlade s právom EÚ (vrátane základných zásad ZEÚ).

Uistite sa, že dodržiavanie podmienok zákazky možno efektívne monitorovať.

Spolupracujte s dodávateľom, aby ste kontrolovali plnenie zákazky, maximalizovali dosiahnutie cieľov a dodržiavanie podmienok zákazky.

Uchovávajte príslušné záznamy týkajúce sa plnenia zákazky dodávateľmi, zmluvnými stranami a poskytovateľmi služieb.

Použite doložky týkajúce sa obmeny, ak sú v súlade s ustanoveniami smerníc o obstarávaní a princípom transparentnosti, aby ste si počítali so zmenami, ktoré možno bude treba v zákazke postupom času vykonať.

S dodávateľmi pracujte na nepretržitom zlepšovaní – založenom na dobrovoľnosti – a buďte neustále všeobecne informovaní o vývoji na trhu. Najmä spolupracujte s dodávateľmi, aby ste tým dopomohli k dodržiavaniu zásad týkajúcich sa dôstojnej práce a začleneniu sociálnej zodpovednosti do celého reťazca dodávok.

Európska komisia

Sociálne nakupovanie – Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie

2011 – 49 s. – 21 x 29,7 x cm

ISBN 978-92-79-18401-7

doi:10.2767/18598

Verejné obstarávanie činí asi 17% hrubého domáceho produktu EÚ. Jeho pákový efekt v oblastiach, ako napríklad sociálna politika, je teda značný. Svojou Príručkou pre zohľadnenie sociálnych faktorov vo verejnom obstarávaní sa Európska komisia usiluje vyťažiť (a) zvýšenie povedomia verejných obstarávateľov o prínosoch výberu tovarov a služieb, ktoré prinášajú dobré sociálne výsledky, a (b) vysvetlenie príležitostí, ktoré ponúka existujúci právny rámec EÚ pre zohľadnenie sociálnych faktorov do verejného obstarávania. Príručka definuje sociálne zodpovedné verejné obstarávanie (SZVO) pred vysvetlením jeho prínosov. Skúma SZVO v súvislosti so sociálnym modelom EÚ, a právnym a politickým prístupom k tejto téme v Únii. V príručke je rozpracovaná aj stratégia SZVO a vysvetlené, ako sa majú identifikovať potreby a postupy verejného obstarávania. Príručka tiež z právneho hľadiska vysvetľuje, ako sa možno zaoberať sociálnymi faktormi v rôznych štádiách procesu obstarávania (od definovania technických špecifikácií a výberových kritérií, k zadaniu verejnej zákazky a monitorovaniu následného plnenia). Rôzne kroky v rámci procesu ilustrujú uvedené národné príklady.

Elektronická podoba tejto publikácie je dostupná vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach alebo delegáciách Európskej únie.
Ich kontaktné údaje nájdete na <http://ec.europa.eu>
alebo si ich môžete vyžiadať faxom na čísle +352 2929-42758.

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné (napr. ročné série Úradného vestníka EÚ, zbierky rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie):

- prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií EÚ (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm).

Zaujali vás **publikácie** Generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti?

Na adrese **<http://ec.europa.eu/social/publications>** si ich môžete prevziať z internetu alebo požiadať o ich pravidelné bezplatné zasielanie.

Na adrese **<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>** sa zároveň sa môžete zaregistrovať a odoberať bezplatný elektronický bulletin Európskej komisie *Social Europe e-newsletter*.

<http://ec.europa.eu/social>

www.facebook.com/socialeurope

■ Úrad pre publikácie

ISBN 978-92-79-18401-7

9 789279 184017